Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 11 май
ШАНБА
№ 89 (5.131).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

Диққат: янгилик!

УРУҒНИ САМОЛЁТДА СЕПИШМОҚДА

Гагарин районидаги «Искра» давлат хўжалиги шоликорлари тоза гуруч етказиб беришдек хайрли ишга бел боғладилар. Бегона ўтга қарши гербицид қўлламаслик мақсадида жорий йилда 2560 гектар майдонга шоли уруғи самолётлар ёрдамида сепилаяпти.

Хўжаликда илгари экиш апрелнинг бошидан охиригача чўзиларди. Жорий кўклам салқин келганлиги туфайли бу ишга одатдагидан йигирма кун кеч киришилди. Барча майдонга уруғни 10—15 кунда қадаб бўлиш учун атиги иккита самолёт кифоя, деган хулосага келинди. Термиз авиакорхонаси учувчилари Александр Максимичев, Бобур Рамазонов, Вячеслав Кузьмин ва Владимир Севостьянов ҳар куни 150—180 гектар ерга барака уруғи сепишаётир. Уруғликни омбордан учиш майдончасига ташиб келтираётган тракторчилар, самолётга юклаётганлар ва шоли сепилаётган чеклардаги кузатувчиларни қўшиб ҳисоблаганда, бутун бир хўжаликда экишда йигирма киши қатнашаяпти.

— Самолёт билан уруғ сепишни бултур синаб кўрдик, — деди хўжалик директори, СССР халқ депутати Парда Худоёров. —Ҳар гектар ердан 53 центнердан қирмизи дон етиштирилди. Гектар ҳисобига 50 килограммдан кам уруғ сарфланди. Уни самолёт ёрдамида сепишга астойдил киришганлигимиздан мақсад фақат иқтисодий наф кўриш эмас. Хўжаликда қарийб йигирма йилдан буён ишлаяпман, шу даврда бегона ўтни йўқотамиз, деб ишлатилган заҳарли кимёвий дориводр — гербициднинг ҳисобини қилсак, ерни аянчли аҳволга солиб қўйганлигимиз аёнлашади. Ниҳоят, деҳқонлар, мутахассислар ҳамкорликда гербицид қўлламасдан, шолини бегона ўтдан тозалаш мумкинлигининг чорасини топишди.

Одатда шу пайтгача ҳамма шоликор хўжаликларда экиш олдидан чеклар сифатли текисланиб, сеялкалар ёрдамида ҳар гектар ерга 250 килограммгача уруғ сепиларди. Аввало сеялкалар шоли эмас, арпа ёки буғдой қадашга мўлжалланган. Шунинг учун уруғ бир хил чуқурликка тушмасдан, текис кўчат олиниши мушкуллашарди, экиш материали сарфи кўпаярди. Шоли экилгач, эртасига чеклар сувга тўлғазилади. Маълум муддат ўтгач майсалар билан бир пайтда курмак ҳам кўкаради. Шолини ундан тозалашда гербицид ишлатмасдан бошқа илож йўқ. Ҳар йили биргина шунга хўжалик ҳамёнидан 600 минг сўмгача маблағ сарфланарди. Бу йил 60 тонна заҳарли моддани мутлақо ишлатмасликка қарор қилдик.

Уруғни самолётда сепиш билан кўзланган мақсадга эришиладими ёки агротехник тадбирларга баъзи ўзгартишлар киритишга тўғри келадими, деган савол туғилиши мумкин. Жумҳуриятимизда шоличиликка ихтисослашган хўжаликлар талайгина. Эҳтимол «искра»ликларнинг тажрибалари ушбу йилда ёки келгусида бошқа жойларда қўлланилар. Бунинг учун аввало ер сифатли тайёрланади. Сўнгра чеклар 50—60 сантиметр қалинликда сувга бостирилади. Оби ҳаёт бир ҳафта сақланади. Шунда курмак ва бошқа бегона ўтлар нимжон ҳолда униб чиқади. Худди шу пайтда чеклардаги сув тўлиқ чиқарилиб, гектарига 200 килограммдан ивитилган уруғ сепилади. Ҳа, уруғни, албатта, ивитиб, сўнгра сепиш керак. Боиси, у намликдан тўйиниб, салмоқли бўлади, тушган ўрнида қолади. Кейин чеклар яна оби ҳаётга тўлғазилиб, 8—9 кун давомида қалин сувга бостирилгач, аста-секин унинг бетида нозик шоли майсалари пайдо бўла бошлайди. Икки ҳафта ярим метр ва ундан зиёд қалинликдаги сувда қолган бегона ўт бардош беролмасдан чирий бошлайди. Шоли сеялкалар ёрдамида экилганида баъзи ерга уруғ 7—8 сантиметр чуқурликка тушиб, униб чиқмайди. Ивитилгани 10—12 метр баландликдан сепилганида 1,5—2 сантиметр чуқурликка текис тушаётир. Бу айни муддао. Уруғни самолётда сепишнинг иқтисодий нафи ҳам чакки эмас. Ҳар гектар ҳисобига 50 килограммдан кам уруғ сарфланаяпти. Экиш мавсумида 130—140 минг сўм тежалади. Ўнлаб трактор ва аравалардан бошқа зарур юмушларни бажаришда фойдаланилмоқда.

— Бозор иқтисодиёти шароитида кўп ва сифатли маҳсулот етиштирган деҳқоннинг қўли баланд бўлиши керак, — дейди П. Худоёров. — Бултур бир тонна шолини ўртача 640 сўмдан сотдик. Тармоқдан қарийб 7 миллион сўм даромад қилинган бўлса, соф фойда 829 минг сўмни ташкил этди, холос. Шолининг харид баҳосини яна ошириш керак, демоқчи эмасмиз. Деҳқонларимиз меҳнатларига яраша маош ва мукофотни олишаяпти. Оилавий пудратдаги звенога шартномада белгиланганидан зиёд топширган маҳсулоти учун қўшимча ҳақ берилади. Уни хўжалик моддий рағбатлантириш жамғармасидан тўлайди. Лекин режадан ортиқ маҳсулот учун давлатдан бир тийин ҳам устама ҳақ олинмаслиги инсофдан эмас. Бунақада шоличилик хўжаликлари бир-икки йилда иқтисодий жиҳатдан танг аҳволга тушиб қолишлари мумкин. Масалан, ҳозир давлат банкидаги ҳисобимизда маблағимиз йўқ. Ишловчилар ва ёш болалар учун ойлик товон пули бериш ҳам хўжаликка юклатилган. Барча техника воситалари, хизмат ҳақи икки, ҳатто уч баравар қимматлашди. Даромаднинг 37 фоизи ижтимоий суғуртага, фойданинг 35 фоизи марказий жамғармага ўтказилиши, ер солиғи жорий этилиши ҳисоб-китоб қилинадиган бўлса, йилига бир миллион сўм наф кўрмаётган хўжаликнинг тақдири нима кечади?..

Директорнинг мулоҳазалари ўринли. Бутун мамлакатда иқтисодий танглик ҳукм сураётган паллада ҳеч кимга осон бўлмайди. Муҳими, яхши ният билан ерга барака уруғи сочаётган деҳқонларнинг кайфияти кўтаринки. Улар билан суҳбатлашсангиз, «ойнинг ўн беши қоронғи бўлса, ўн беши ёруғ бўлар» деб эртанги кунга ишонишаяпти. Равшан Тоғаев, Хўжамқул Аҳмедов, Менглибой Умбаров бошлиқ звеноларда экиш бир иш кунидаёқ тамомланди.

— Шоликорлар билан кўпдан буён ҳамкорликда меҳнат қилаяпмиз, — дейди АН-2 самолётининг командири Александр Максимичев. — Жорий йилда шолипояларга заҳарли кимёвий дорилар эмас, балки уруғ сепаётганлигимиздан биз ҳам хурсандмиз. Осмон мусаффо, сув, тупроқ тоза бўлса, ҳаммамизнинг бахтимиз. Шу жиҳатдан мазкур хўжалик тажрибаси диққатга лойиқдир.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

ЎРТОҚ А. Р. ОТАЖОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ— ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕҲНАТ ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Алихон Раҳматович Отажонов Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари — Ўзбекистон ССР меҳнат вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 8 май.

● ҒАЛАБА куни Тошкент шаҳридаги В. И. Ленин номли майдонга фахрийлар, ҳукумат раҳбарлари, ишчилар, ёшлар йиғилишди. Улар уруш йилларида ҳалок бўлганлар хотираларини ёдга олдилар. Номаълум солдат қабрига гуллар қўйилди. Ленин майдонида, шаҳар боғларида, Анҳор канали бўйида оммавий сайллар бўлиб ўтди. Унда спорт гуруҳлари, бадиий ҳаваскорлик жамоалари қатнашдилар.

ЎзТАГ фотомухбири А. ГОРОКРИКнинг ушбу суратида Номаълум солдат қабрига гулдаста қўйилаётган пайт тасвирланган.

ҒАЛАБАМИЗ БАЙРАМИ

Сочлари оқарган фахрийлар, меҳнат жамоаларининг, зиёлилар ва ёшларнинг вакиллари Улуғ Ватан уруши йилларида Ватанни ҳимоя қилиб ғалаба қозонган кишиларга ҳурмат бажо келтириш учун 9 май куни Тошкентдаги Ленин номли майдонга келдилар.

...Фахрий қоровул саф тортиб турибди. Ҳарбий оркестр садолари остида майдондаги Номаълум аскар қабрига гулчамбарлар қўйилди. Бу гулчамбарлар Ўзбекистон ССР Президенти, жумҳурият Олий Кенгаши, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши, Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округи ҳарбий кенгаши номидан қўйилди. Тошкент вилоят партия комитети ва Тошкент вилоят Совети, Тошкент шаҳар партия комитети ва шаҳар Совети, Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси, жумҳурият Ленинчи коммунистик ёшлар иттифоқи Марказий Комитети номидан ҳам гулчамбарлар қўйилди.

Номаълум аскар қабрига гулчамбарлар қўйиш маросимида Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов, Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони генерал-полковник И. В. Фуженко, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг ва жумҳурият ҳукуматининг аъзолари қатнашдилар.

Болтиқбўйида жанг қилган Улуғ Ватан уруши ветерани А. П. Берлянд ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда бундай деди:

— Муштарак Ғалабамизнинг аҳамиятини тушунмайдиган ёки тушунишни хоҳламайдиган одамларнинг борлиги ачинарлидир. Совет Иттифоқи ягона давлат бўлиб қолиши ва у тағин ҳам қудратли бўлиши учун биз қийин йўлни босиб ўтдик. Бинобарин, ҳозир бирлигимизни ҳар томонлама мустаҳкамлаш муҳимдир.

— Уруш вақтида мен кабель заводида ишлаганман, — деди меҳнат фахрийси К. Мирдадаев. — Ғалаба кунини яқинлаштириш учун вақт билан ҳисоблашмай меҳнат қилардик, мамлакатдаги ҳозирги тартибсизлик мени ажаблантиряпти. Биз ўзимизга митингларда сафсата сотиш билан эмас, балки зўр бериб меҳнат қилиш орқали ёрдам бера оламиз.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тупроқшунослик ва агрохимия илмгоҳининг илмий ходими О. Бобобеков фикри:

— Мен Афғонистонда бўлганман, уруш нималигини ўз кўзим билан кўрганман. Уруш ҳеч қачон, ҳеч қаерда такрорланмасин. Умумий ҳонадонимизни — Совет Иттифоқини айниқса низолардан сақлаш зарур. Ўз ишимизни яхши бажара олишимиз учун биз, ёшлар, ҳозир кўпроқ ўқиб ўрганишимиз керак.

Урушда олган жароҳатларидан Тошкент госпиталларида ҳалок бўлган жангчилар дафн этилган қабристон ҳам шу кун гавжум бўлди. Мотамсаро она ҳайкали пойига гулчамбарлар ва гуллар қўйилди. Жангчиларнинг қабрларига ҳам гуллар қўйилди.

В. И. Ленин номли майдонда, шаҳарнинг боғлари ва дам олиш зоналарида халқ сайли ярим кечагача давом этди. Бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг, артистларнинг чиқишлари, спорт мусобақалари одамларни мамнун қилди.

Тошкентда байрам Ғалаба куни шарафига берилган салют билан тугади.

В. ДРАЧЕВ,
ЎзТАГ мухбири.

* * *

Ўзбекистоннинг барча шаҳар ва қишлоқларида Улуғ Ватан урушида қозонилган Ғалабанинг 46 йиллигига бағишланган тантанали тадбирлар бўлиб ўтди.

УРУШ ФАХРИЙЛАРИ ШАРАФЛАНДИ

Тошкентдаги округ офицерлар уйида буюк Ғалаба куни арафасида ўтказилган кеча 1941—1945 йилларда совет халқи ва унинг Қуролли Кучлари Герман фашизми устидан қозонган Ғалабасининг 46 йиллигига бағишланди.

Кечада Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони генерал-полковник И. В. Фуженко ҳарбий кенгаш ҳамда округ қўмондонлиги номидан уруш қатнашчиларини Ғалаба байрами билан қизғин табриклади, уларга сиҳат-саломатлик, узоқ умр ва ёш авлодни совет ватанпарварлиги ҳамда байналмилаллик руҳида тарбиялашдаги ишларида катта муваффақият тилади.

Уруш фахрийларидан истеъфодаги генерал-лейтенант И. М. Дудура, полковник Д. И. Буданов, старшина Л. М. Залигин ва бошқалар ўз сўзларида совет халқи ва унинг шонли Қуролли Кучларининг Улуғ Ватан урушида фашистлар Германияси устидан қозонган буюк Ғалабаси, унинг оламшумул тарихий аҳамияти тўғрисида тўлқинланиб гапирдилар.

Шундан кейин Туркистон ҳарбий округининг ашула ва рақс ансамбли ижросида Улуғ Ватан уруши иштирокчиларига катта байрам концерти қўйиб берилди.

Т. БОТИРБЕКОВ,

КУН ТАРТИБИДА— МАКТАБ МАСАЛАЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида 8 май куни ўтказилган йиғилиш умумтаълим мактабларида таълим-тарбиянинг самарадорлиги, шакл ва мазмунини бойитиш мақсадида яқин йилларда ўрта мактабларнинг ҳамма синфларида «Одобнома» дарслигини жорий қилишга тайёргарлик кўриш масаласига бағишланди. Унда жумҳуриятимиз мактаблари ва муаллимлар олий ўқув юртлари ўқитувчиларининг вакиллари, халқ таълими вазирлигининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

Йиғилишда ҳозирги кунда Фарғона, Наманган вилоятларида ва Тошкент шаҳри мактабларида бу борада қилинаётган ишлар муҳокама этилди. «Одобнома» дастурини ва дарслигини ишлаб чиқиш юзасидан уч гуруҳ ташкил этилди. Уларга етук олимлар, методистлар ва тажрибали ўқитувчилар киритилди. Режа ва дарсликлар бошланғич синфлар 5—9 синфлар ва 10—11 синфлар учун ўқувчиларнинг ёши ва эҳтиёжларини инобатга олган ҳолда табақалаштириб, алоҳида-алоҳида ёзиладиган бўлди. Аниқ муддатлар белгилаб олинди.

Йиғилишни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Юсупов олиб борди.

(ЎзТАГ).

ЖИГАРИСТОН ТОНГИ

Қорли чўққилардан кўтарилган қуёш Жигаристон узра яна ўзининг сахий нурини соча бошлади. Табиий офатдан жабрланганлар ва бевақт шаҳид кетганларнинг оилалари шаҳар марказида қад кўтарган янги уйларга жойлашиб олдилар. Озиқ-овқат, кийим-кечак, сут, ёрма маҳсулотлари исталганча берилмоқда. Хабарлар тинмай келиб турибди. Харобалар ўрнида барпо этиладиган боғ ва унга кираверишдаги арк, биродарлар қабристонида қад кўтарадиган ёдгорлик. Ангрен шаҳри яқинида янги «Жигаристон» турар-жой қўрғонининг бунёд этилиши ҳақидаги хабарлар ҳамда мамлакатимизнинг турли чеккаларидан келаётган чуқур ҳамдардлик туйғулари изҳор этилган мактуб ва телеграммалар азият чекканлар кўнглини кўтармоқда.

Жумҳурият ҳукумат комиссияси аъзолари сергаклик билан иш олиб боришмоқда. «Қутқариш штаби»да туни билан одамлар мижжа қоқмайди. Шундай бўлиши ҳам табиий. Чунки Тошкент зилзиласи, Доғистон ва Спитак фожиалари қурбонлари Ўзбекистон аҳлининг ёдидан чиқмаган-ку, ахир!

Ер юзидаги барча кишилар бошларига кулфат тушганида айниқса биргалашиб ҳаракат қилишлари ҳаёт қонунига айланиб қолган. Бу оламда эзгуликдан ҳам, меҳр-оқибат ва дўст-биродарликдан ҳам қудратли куч борми ўзи...

Турмуш ташвишлари усиз ҳам бир қадар қийинлашиб турган ҳозирги шароитда бировга хайр-эҳсон қилишнинг ўзи бўлмайди. Лекин жумҳуриятимиз вилоятларидан феъли кенг, қўли очиқ кишилар ана шундай эзгу ишни бурчдорлик ҳисси билан жон деб бажаришмоқда. Юзлаб, минглаб кишилар юбораётган маблағ Жигаристоннинг 000700752 ҳисобига келиб тушмоқда.

Оддий кишилар, нафақадаги кексалар, ўқувчи ёшлар юборишмоқда бу маблағларни. Бу ишдан ҳеч ким четда қолмаётир. Эл дилидаги гапни билиб айтаётган «Халқ сўзи» рўзномасининг журналистлари ҳам қалам ҳақларидан 600 сўм, бир кунлик ишлаб топган маошларидан 1700 сўмни Жигаристон қўрғони жабрдийдаларига юборишга қарор қилишди.

...Тоғ сўқмоқларига бориб туташадиган Жигаристон кўчалари эрта тонгданоқ яна одамлар билан тўлиб кетади. Биров меҳмон, биров мезбон. Ногаҳон юз берган табиий офатдан азадор бўлиб, чопон кийиб белбоғ боғлаб олган кишилар ҳоктупроқ остида мангуликка кетган жигаргўшалари томон ошиқишади. Кечагина юксакликда мағрур турган кўчкининг ўзи ҳам узилди, одамлар қалбини ҳам бешафқат узиб юборди. Ерга мук тушиб қуръон тиловат қилаётган йигит кўз ёшлари қоришган қабр тупроғини юзларига суради. Бу ўша— олдинги лавҳаларимизда тасвирланган ота-онасидан, ака-укасидан, ширин-шакар фарзандларидан жудо бўлган йигит эди...

Жигаристон кўчасининг 80-уйида яшовчи Алфия Хидирова тунги сменадан қайтганида севимли ёри Абдулла Хидиров ва фарзандлари офат домида ғойиб бўлишган эди. Жувон бошига тушган фалокат зарбидан узоқ вақт ўзига келолмади...

Бугун соч ёйиб, фарёд чекаётган аёл Алфия эмасмикин? Ёки бир йўла барча жигарларидан ажраган Қумрихонмикин? Тонг билан фарёди тоғу-тошларга тараласётган бу мунгли нидо қалбларни поралайди. Аёл айтиб-айтиб йиғларди. Айтганда ҳам «Ёрилтош» эртагидаги сўзларга қоришиқ фарёд эди бу!

Ёрил тупроқ, ёрилгин-а,
мен онамни кўрайин-а,
Ёрилақол эй, тупроғ-эй,
мен ўғлимни кўрайин-эй...

Тупроқ жим. Унинг остида ётганлардан садо йўқ. Аёл узоқ вақт фарёд чекдида, сўнгра одамлар оралаб аста юриб кетди. Одамлар уни ўз бағрига олди. Одамлар саъйи ҳаракати билан ҳамиша ғолиб ва мангу ҳаёт давом этаверади.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг фармони

РЕСПУБЛИКА МЕВА-САБЗАВОТ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШ, САҚЛАШ ВА СОТИШ КООПЕРАТИВ БИРЛАШМАСИ (ЎЗБЕКИСТОН КООПЕРАТИВ-ТАЙЁРЛОВ САВДОСИ)НИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Колхоз ва совхозларда, ижарачилар ва деҳқон (фермер) хўжаликларида, аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларида, боғдорчилик-узумчилик ширкатларида ҳамда қишлоқ хўжалигининг бошқа корхоналари ва ташкилотларида етиштирилаётган мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш ва сотиш системасини такомиллаштириш, шунингдек бозор муносабатларига ўтиш шароитида аҳолини мева-сабзавот маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш мақсадида ҳамда республика истеъмол кооперацияси, деҳқонлар уюшмаси кенгашлари ва шахсий ёрдамчи хўжаликлар эгалари уюшмасининг аъзолари бўлган пайчиларнинг истакларини инобатга олиб:

1. Ўзбекбирлашув кенгашларининг, деҳқонлар уюшмасининг ва шахсий ёрдамчи хўжалик эгалари уюшмасининг тайёрлов ва кооператив савдо бош бошқармасининг ҳамда вилоят, шаҳар ва район тайёрлов ҳамда сотиш базаларининг ва идораларининг, транспорт хўжаликларининг, Ўзбекбирлашув ихтисослаштирилган савдо корхоналари ва деҳқон бозорларининг негизида республика Мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш ва сотиш кооператив бирлашмаси (Ўзбекистон кооператив-тайёрлов савдоси)ни тузиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

2. Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси (ўртоқ И. Ҳ. Жўрабеков) тегишли қарорни тайёрласин ва унда ушбу фармонни бажариш юзасидан ташкилий тадбирларни кўзда тутсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

БИРГАЛИКДА КЎП НАРСАНИ ҲАЛ ЭТИШ МУМКИН

8 май куни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасида бўлган ижодий жамоалар фаоллари йиғилишини Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров олиб борди. Эркин ва ошкора вазиятда ўтган суҳбатда ўзбек адабиёти, санъати, маданияти, кино ва рассомчилиги,ноширлик ва журналистикасидаги аҳвол ҳамда жумҳуриятимиз ижодкорлари олдида турган ўта долзарб масалалар атрофлича муҳокама этилди.

Улуғ бобокалонимиз Алишер Навоий тўйи тантаналари, Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллиги, Бобораҳим Машраб, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Фурқат, Абдулла Қодирий туғилган кунга бағишлаб ўтказилган, ўтказилаётган ва белгиланган тадбирларни амалга ошириш борасидаги ютуқ ва камчиликлар, ҳозирги авлоднинг буюк ўтмишдошларимизга муносабати, ҳурмат ва эҳтироми масалаларига алоҳида тўхтаб ўтилди.

Маълумки, Алишер Навоий юбилейи кенг нишонланмоқда. Вилоятларда, пойтахтимизда анчагина ишлар қилинди. Сурхондарё ва Бухоро вилоятларида Навоий кунлари ўтказилди, май ойи давомида Қашқадарё, Андижон, Наманган, Фарғона вилоятларида, Қозоғистон жумҳуриятида шундай тантаналар ўтказилади. Туркманистондаги Навоий кунларида жумҳуриятимиз Президенти И. А. Каримов раҳбарлигидаги давлат делегацияси иштирок этди. Қардош Тожикистонда Мир Алишер Навоий тўйини яқин кунларда ўтказиш мўлжалланаётган Ўзбекистон адабиёти ва санъати кунларига уланиб кетади.

Сентябрь ойида юбилей тантаналари Тошкентда, сўнгра Москвада бўлиб ўтади. У ерда ҳам қизиқарли учрашувлар, матбуот конференциялари, тантанали йиғилишлар ташкил этилади. Бироқ, деб таъкидланди йиғилишда, бу тадбирларнинг ўзигина кифоя қилмайди. Халқимиз ёзувчиларимиздан, барча ижодкорлардан янги-янги асарлар кутмоқдалар.

Йиғилишда айниқса, маданий меросимизга муносабат масалаларига катта эътибор берилди. Жумҳуриятимиз бетакрор обидалари билан жаҳонга машҳур эканлиги таъкидланди. Аммо ачинарлиси шундаки, уларнинг кўпчилиги қаровсиз ҳолатда. Уларни таъмирлаш учун катта маблағ керак. Яна жиддий масалалардан бири қўлёзмалар тақдиридир. Улар фондларда ўлда-жўлда ҳолда ётибди. Бу бебаҳо дурдоналардан халқимизни қачон баҳраманд этамиз? Бунинг учун, эҳтимол, махсус восита ишлаб чиқиш, «Мерос» нашриётини ташкил этиш керакдир. Бу борада барча масалаларни қамраб оладиган давлат дастурини ишлаб чиқиш талаб этилади.

Йиғилиш қатнашчилари бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан ижодкорларни ижтимоий ҳимоя қилиш, уларни моддий ва маънавий рағбатлантириш, меҳнат шароитини яхшилаш, уй-жой билан таъминлаш масалаларига ҳам катта эътибор бердилар.

Ўзбек тили тўғрисидаги қонун суст бажарилаётганлиги, атамалар қўмитаси қониқарли фаолият кўрсатмаётганлиги айтиб ўтилди.

Юқорида тилга олинган масала ва муаммоларни биргаликда аҳиллик билан ҳал этиш мумкинлиги йиғилишда алоҳида уқтирилди. Ана шу масалалар юзасидан чора ва тадбирлар белгилаб олинди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Юсупов иштирок этди.

ИШОНЧНИ ОҚЛАМОҚ ФАРЗ

Қишлоқ Кенгашлари ҳаётидан

Ҳар қандай янгилик дилларга ёруғлик беради. Унинг қаноти бор, дейишга ўрганиб қолганмиз. Лекин у мисли полапон. Асраб авайламасангиз мурғак ҳолида нобуд бўлади. Унинг чинакам парвозга яраши учун кўп меҳнат қилиш, заҳмат чекиш, зарур бўлганида йўқотишларга чидаш ҳам керак. Янгиликни рўёбга чиқариш, яшашга ҳақли қилиш осон кечмайди. Курашлар, баҳслар, тўқнашувларсиз уни ёйиб бўлмайди.

Ҳаётимизнинг ҳамма жабҳаларида қайта қуриш, янгиланиш, покланиш бошланганида юраги безовталаниб, шошилганлар ҳам бўлди. «Биз томонларга қайта қуриш шабадаси ҳали етиб келгани йўқ», «Қуйида қайта қуришга тўсқинлик қилиняпти», дегувчилар ҳам топилди. Халқимизда шошқалоқларга қарата айтилган «бўёқчининг нили эмас» деган доно нақл бор. Матони идишдаги бўёққа солсангиз ўша зумдаёқ ранги ўзгаради-қолади. Лекин ҳаёт муаммоларини бу йўсинда ҳал қилиб бўлмайди. Ҳатто оддий иш — ҳар йили экиб юрган томорқангизни шудгорлаш олдидан ҳам шошилмай режа тузасиз. Кетмонни ишлатсам, қайси томондан қайси томонга қараб чопсам, кўнгилдагидек бўларкин, сув равон юраркан... Хуллас, пухта ўйлаб, режани аниқ тузиб, кейин иш бошлайсиз. Ҳаёт — бағоят мураккаб. Унинг муаммосини кўз очиб-юмгунча ҳал қилиб юбориш мушкул. Хатоликка йўл қўйилса уни тузатиш учун умрингиз етмай қолиши мумкин. Юзлаб, минглаб, ўнг минглаб одамлар тақдирига тааллуқли масалалар эса ундан ҳам мураккаброқ.

Ҳаёт тарзимизни янгиланиш сари йўналтириш, иш ва ҳаракатларимизнинг усул ва услубларини тубдан ислоҳ қилиш осон кечаётгани йўқ. Ва ниҳоят ўша шошқалоқлик қилганлар ҳам вазиятга тушуна бошладилар. Янгилик қаттиқ курашлар, ақл-идрок, фаросат билан иш тутиш эвазига туғилишини англаб етди. Шунинг ўзи ҳам олдинга силжишдан далолат.

Тан олиш керак. Авваллари қишлоқ Кенгашлари фаолияти деярли сезилмай қолган эди. Бирор масалани ўзича мустақил ҳал этишга ҳадди сиғмасди. Шу боис йиғилиш ва сессиялар номигагина ўтказилар, фақат бўлиб ўтганининг тасдиқи учунгина қарорлар қабул қилинарди. Меҳнат аҳли эса муҳокама этилган масалага у ҳақда қабул қилинган қарорга қизиқмас эди. Ҳатто депутатлар ҳам унинг ижросини сўраб-суриштиришмасди.

Бугун аҳвол бошқача. Йиғилишларнинг кун тартибини белгилашнинг ўзи қийин кечиб, катта баҳсларга айланиб кетаётир. Шуларни кўриб, лоқайдлик касалидан қутилиб бораётганимизга амин бўламан. Энди хонада ўтириб «Мана бу масалаларни кун тартибига киритамиз, муҳокама этиб, қарор чиқарамиз», дейиш қийин.

Ҳозирга қадар қишлоқ Кенгашининг 5 маротаба сессияси бўлиб ўтди. Уларда 13 та энг долзарб муаммо кун тартибига киритилиб, муҳокама этилди. Йиғин ўтказилишидан ўн кун аввал 45 нафар қишлоқ шўроси депутатларига ёзма таклифнома юбориб, муҳокамага қўйилаётган масала хусусида таклиф ва мулоҳазаларини сўрадик. Улар таклифларини ёзма равишда беришди. Ҳар бир маҳаллага анжуман кун тартибини маълум қилувчи эълонлар осдик. «Бу масаланинг мана бундай тарзда муҳокама қилинишини истайман». «Кун тартибидаги мана бу масалани чиқариб ташлашларингизни таклиф этаман ва ўрнига ундан муҳимроқ бўлган қуйидагини таклиф этаман». «Депутатларга саволларим», деган мазмунда жуда кўплаб таклифлар тушди.

Шу нуқтаи назардан ёндошадиган бўлсак, социал-маданий, социалистик қонунчилик, қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва ободончилик режа-бюджет масалалари бўйича доимий комиссиялар таклиф этган ва ўрганиб чиққан масалалар қишлоқ Кенгашимиз ҳудудида яшовчи 18 минг аҳолининг асосий қисми томонидан ҳам қизғин муҳокама қилинмоқда. Сўнгги сессияларнинг ўзида қишлоқ шўроси депутатларидан икки нафари кун тартибига қўшимча равишда халқ таълимидаги ислоҳот ва ўзбек тилининг давлат тили деб эълон қилинганидан кейинги аҳволи тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилишни таклиф этдилар ва ҳар иккаласи ҳам кун тартибига киритилди.

Йиғилишлар, сессияларда кўрилаётган масалалар ва улар ҳақида қабул қилинган қарорларнинг ижроси депутатларнигина эмас, бутун жамоанинг диққат марказида турганини ҳар бир сўз ва ишга катта масъулият билан ёндошувни тақозо этмоқда. Эндиликда меҳнат жамоалари манфаатига дахлдор бўлмаган масалаларни кун тартибига киритиш зиддиятларни кучайтиради холос. Шунинг учун ҳам каттами-кичикми тилга олинган муаммо меҳнат кишиси учун бирон чигални ечиб бериши шарт.

Иккинчи сессиямизда «Қишлоқ Кенгаши ҳудудидаги фуқароларнинг шахсий томорқа хўжаликларини, якка тартибда уй-жой қурилишини, аҳолининг чорва моллари, ем-хашак билан таъминланишини янада ривожлантириш» масаласини муҳокама қилдик. Бу қишлоқда истиқомат қилувчиларнинг айни муддаоси.

Дастлаб 7 кишидан иборат комиссия туздик. Унга холис мутахассислар, меҳнат ва уруш ветеранлари, депутатлар, ёшларнинг вакиллари жалб этилди. Комиссия аъзолари жуда кўп чигалликларни аниқлашди. Деярли ҳар хонадонда ҳисоб-китоб ўтказди. Аниқланишича, кейинги йилда уй-жой учун ажратиб берилган ерда қурилиш ишлари авж олган бўлса-да талайгина камчиликлар бор экан. Уй-жой қуриш учун ер олган оилаларнинг 513 таси якка тартибда қурилиш ишларини бошлаб юборган. Комиссия кимнинг қанча сотих ери бор, унга қанақа экинлар экилганини ҳам аниқлаб чиқди. Ер олган 43 оила қурилиш ҳам қилмаган, экин ҳам экмаган. Масала сессияда жиддий баҳсга сабаб бўлди. Бу ҳақда махсус қарор қабул қилинди. Келишилган муддат ўтиши билан комиссия иккинчи марта ўша оилалардаги аҳволни бориб кўрди. Ўзгариш бор. Қурилажак уйларнинг пойдеворлари кўтарилган. Бир неча хил экинлар экилган. Демак, сессия қарори қоғозда қолиб кетаётгани йўқ.

Яна шу нарса аниқландики, жамоа хўжалигида эру хотин ишлайдиган 255 нафар оиланинг томорқаси 13 сотихданга етмас экан. Сессия қарори билан улар учун 20 гектар ер ажратилиб, шахсий томорқалари 13 сотихданга етказилди. Шунингдек, 1991 йилнинг ўзида 600 оилага уй-жой қуриш учун 8 сотихдан ер ажратиб берилди. Бундайлар ҳозир 2000 оиладан ошди.

Сессия қарори ҳудудимиздаги барча хонадонларга етказилди. Унинг ижросини бутун қишлоқ аҳолиси назорат қила бошлади. Тўғри, «булар ҳам аввалгидек қоғозбозлик» дегувчилар ҳам бўлди. Эл оғзига элак тутиб бўлмайди. Бироқ қарорда назарда тутилган ишлар бирин-кетин амалга оша бошлагач, фикрлар ҳам ўзгарди. Бунда Ленин номидаги жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Йўлдошбой Ирисовнинг фаоллиги катта роль ўйнади. Уй қураётганлар учун энг зарур қурилиш материаллари етказиб берила бошланди. Аҳоли чорвасини ривожлантириш мақсадида уларга 196 бош қорамол, 1387 бош қўй, 806 бош парранда сотилди. Жамоа хўжалиги томонидан 248 тонна дағал хашак, 41,6 тонна пичан, 204 тонна сомон, 209 тонна ширали озуқа етказиб берилди. 1991 йилнинг дастлабки ойларидаёқ аҳоли чорваси учун давлат томонидан 100 тонна омихта ем, 22 тонна шелуха, 19 тонна кунжара етказиб берилди. Гарчи бу ем-хашак аҳолининг чорвасини тўла таъминлай олмаса-да, хамир учидан патир. Қишлоқ магазинида ем сотилганиня ҳеч ким эслай олмаётган бир пайтда кунжара, шелуха тарқатилишининг ўзи одамларда ишонч ҳиссини уйғотди.

Ҳа, энг муҳими мана шу ишончнинг қайтадан уйғонишиш. Ижроия комитетимиз мажлисида яна бир муҳим масалани муҳокама қилдик ва жамоага маъқул қиладиган қарор қабул этдик. Кенгашимиз депутатлари бу қарор ижросини ҳам қатъият билан назорат қилишмоқда. Бу ишчи ўринлари барпо қилиш масаласидир. Қишлоқ Кенгаши қошида аҳолини иш билан таъминлаш бўйича бўлим ишлаяпти.

Ҳар бир оила аъзоларининг иш билан таъминланиши ўрганиб чиқилди. Бир гуруҳ кишилар шахсий томорқа юмушларига жалб этилди. 130 га яқин ишсиз эса маошли ишларга жойлаштирилди. Жамоа хўжалигимиз маблағи ҳисобига 1 миллион шартли банка консерва ишлаб чиқарадиган цех ишга туширилди. Унга 35 киши ишга қабул қилинди. Консерва учун шиша идиш, қопқоқ етарли бўлса бемалол икки сменада ишлаш мумкин.

Ўтган йили атлас, ғишт, тикувчилик цехлари иш бошлади ва улар ҳам 60—70 кишини иш билан таъминлаш имконини берди. Келажакда ёрдамчи корхоналарнинг янгиларини ишга тушириш, ишлаб турганларини кенгайтириш ҳисобига аҳолини тўла иш билан таъминлаймиз. Андижон ип-газлама, тикувчилик комбинатлари бўлимларини, ипакчилик ва ғишт пишириш цехларини очиш режамиз амалга ошиш арафасида. Бу борада қабул қилган қароримиз самарасини бутун жамоатчилик кўриб, билиб турибди ва бу ҳаётий қарор эканига ишонч билдирмоқда. Демак, меҳнаткашларни мажлисбозлик, қарорлар қабул қилиш билан эмас, балки амалий иш натижалари билангина олға етаклаш мумкин. Гўзал, таъсирчан сўзлар, баландпарвоз ваъдалар даври аллақачон ўтганини одамлар жуда яхши билишади.

Доимий комиссияларимиз фаолиятлари ҳам тобора ҳаёт жабҳаларига яқинлашмоқда. Уларга етакчилик қилаётган М. Алижонов, М. Иброҳимов, Й. Ирисов, Т. Маҳмудов, И. Аҳмедов сингари депутатларимиз ҳар бир масалага жиддий ёндошувлари билан сайловчиларни мамнун этишмоқда. Айни кунларда қаерга борманг, ким билан гаплашманг, асосий гап Ўзбекистон халқ депутатларига бориб тақалмоқда. Кимдир мамнун, кимдир «ҳеч нарса қилмаяпти» деган фикрда. Кўпчиликни мени тўғри тушунишни истардим. Жумҳурият депутати аралашмаса ҳал бўлмайдиган масала бор, қишлоқ ёки район Кенгаши депутатининг ҳам қўлидан келадиган талаблар талай. Буни фарқлаш керак.

Юқорида таъкидлаганимиздек, бизда 45 қишлоқ, 11 район, 2 вилоят ва 1 нафар Ўзбекистон халқ депутати бор. Уларнинг ҳаммаси ҳам ягона мақсад — меҳнаткашларнинг турмуш фаровонлигини юксалтириш, қишлоқларни ободонлаштириш йўлида ҳаракат қилишаяпти. Депутат Арофатхон Мамараҳимованинг жонбозлиги билан 12-мактаб биноси газлаштирилди. Рўзиохун Олимов ҳаракати билан Янгичек маҳалласи аҳолиси учун ичимлик сув билан таъминланди. Қишлоқ ҳамда район Кенгаши депутати Иброҳим Умаровнинг кўмагида Занкопда медпункт очилди. Депутат Йўлдошбой Ирисов ташкилотчилигида Олақанот, Занкоп, Мозортаги, Узункўча, Манжара, Янгичек, Полвон, Қўрғонтепа, Юқориобод, Пасткиобод, Қирзизгузар маҳаллаларига газ қувурлари тортилди. Бундай саъй ҳаракатлар рўйхатини яна ҳам кенгайтириш мумкин.

Қишлоқ Кенгашлари иш услублари ўзгарди. Ҳокимиятни бошқаришда фаоллик вужудга келди. Ҳаётнинг барча жабҳаларида уларнинг таъсири сезилиб, кундан-кунга у кенгайиб бораётир. Кейинги бир-икки йиллик тажриба шуни тасдиқлаяптики, одамларга қулоч-қулоч қарорлар, ваъдалар керак эмас. Улар амалга ошмайдиган мингта олижаноб қарордан кўра, битта амалий тадбирни афзал кўришади. Зеро ҳаётни янгилашга ҳисса қўшолмаган қарорнинг қадр ва қиммати йўқ. У ҳаётий бўлгандагина таъсир этиши ва яшаши мумкин.

М. УСМОНОВ,
Ленин районидаги халқ депутатлари Илғор қишлоқ Кенгашининг раиси.

ЖУМҲУРИЯТ БЎЙЛАБ

КОМПЬЮТЕРДА ҲИСОБ-КИТОБ

Фрунзе райони бош пиллахонасидаги барча ҳисоблаш ишлари эндиликда замонавий техника ёрдамида амалга оширилади.

Илгарилари пилла қабул қилиб олинганлик ҳақидаги ҳужжатлар вилоят ҳисоблаш марказларига юборилларди. У ердан жавоб кутиб вақт ўтарди. Бундан ташқари ушбу юмушлар учун 10 — 12 нафар ёрдамчи ҳисобчилар жалб қилинар, уларга жами бир ярим — икки минг сўм миқдорида иш ҳақи тўланарди. Японияning «Панасони» компьютерини сотиб олиш билан бу ишларга чек қўйилди. Энди пилла меҳнатига тўланадиган ҳақ ва бошқа ҳисоблаш ишлари янги компьютер зиммасига юкланади.

ФАБРИКАНИНГ ҚАТТА ИШЛАРИ

Технология ускуналари фабрикасининг маҳсулоти Андижон вилоятидан ташқарида ҳам харидоргир ҳисобланади. Найман қишлоғида жойлашган бу фабрика Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон, Кавказорти республикалари ва Россия Федерацияси енгил саноатининг қарийб қирқта корхонасини технология машина-ускуналари ва эҳтиёт қисмлар билан таъминламоқда. Жамоа фақат ўтган йилнинг ўзида 270 минг сўмдан кўпроқ фойда олди. Бу эса режалаштирилганидан анча кўпдир.

Ишлаб чиқарувчилар эришилган маррада тўхтаб қолмадилар. Чунончи, фабрика ҳузурида барча турдаги енгил автомашиналарни тузатиш ва уларга техника хизмати кўрсатиш устахонаси пайдо бўлди. Бу ерда вилоят ижтимоий таъминот бўлими билан келишилган ҳолда ногиронларнинг транспорт воситалари тузатилмоқда.

Корхонанинг тикувчилик цехини реконструкция қилиш ва кенгайтириш масалалари ҳал этилмоқда. Наймanликлар Москва яқинидаги Подольск шаҳри заводларидан бири билан бу ерга 100 та тикув машинаси етказиб бериш тўғрисида келишиб олишди. Бу ерда икки сменали тартибда қишлоқнинг икки юз кишидан кўпроқ аҳолиси ишга жойлашиши мумкин. Улар кийимкечаклар, чойшаб ва ёстиқ жилдлари тикиш билан шуғулланадилар.

(ЎзТАГ).

ТАНИШТИРУВ

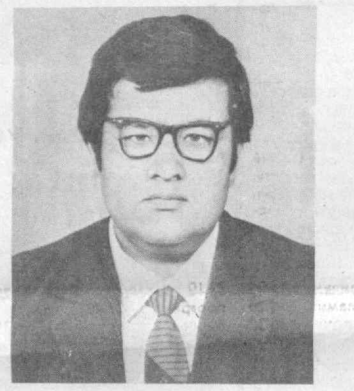

Жуманазар Юсупов 1955 йилда Хоразм вилоятининг Янгиариқ районидаги Таган қишлоғида туғилди. Тошкент Давлат дорилфунунининг журналистика куллиётини тамомлагач, Янгиариқ район «Машъал» рўзномасида адабий ходим, бўлим мудири бўлиб ишлади. 1981 йилда «Хоразм ҳақиқати» вилоят рўзномаси таҳририятига қабул қилинди. Партия турмуши бўлими катта мухбири сифатида фаолият юритди. Шеърлари жумҳурият матбуот нашрларида эълон қилиб келинмоқда.

Жуманазар Юсупов «Қишлоқ ҳақиқати»нинг Хоразм вилояти ва Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти бўйича ўз мухбири сифатида иш бошлади.

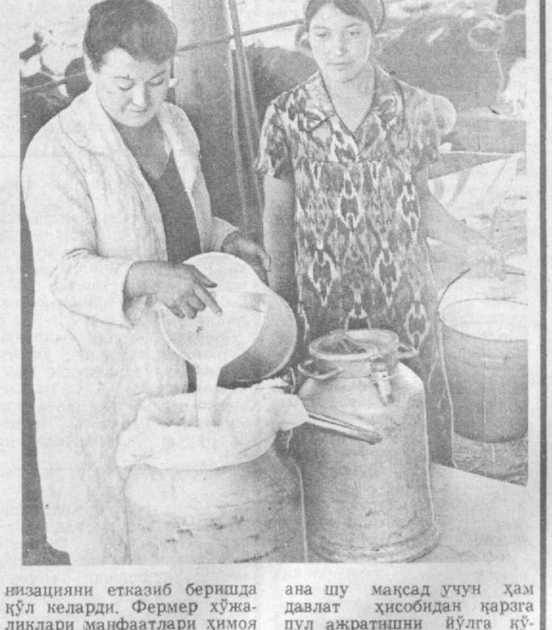

ФЕРМЕР ЁРДАМГА МУҲТОЖ

Эгамбердининг сўзлари фермерлар хусусидаги фикримизни ўзгартириб юборди. Уни оддий чорвадор деб бўлмайди: орзу, интилишлари мутлақо бошқача. Озуқа етиштиришдан тортиб уни ташиб олиш, сифатли сақлаш, тўйимлилигини ошириш, ўзи билан ишлаётганлар бошини қовуштиришгача бўлган барча юмушлар масъулиятини зиммасига олган. Бу иш нечоғлик қийин бўлмасин ёш фермер учун гаштли.

Ҳаммаси жамоа хўжалигида ветеринария врачи бўлиб ишлаётган акасининг маслаҳати билан бошланди. Эгамберди уйда ишсиз ўтирган рафиқаси Онагул Жуманиёзова билан ижарага мол олиб, хонадон фермаси ташкил этишга қарор қилди.

Колхоздан 10 минг сўм қарз олди. Бу пулга қорамоллар, харид қилди, молхона қурди. Кўп ўтмай дастлабки маҳсулотни топширишди. Давлатга 2.400 килограмм сут сотилди. Умуман, 1990 йил режада белгиланган 18 тонна ўрнига 23 тонна сут армуғон этдилар. Соғин сигирлар сони 10 бошга етди. 12 та бузоқ олинди.

Ишлар режали амалга оширилди. Молхоналар истиқболни кўзлаб қурилган. Бузоқхона қурилиши жадал олиб борилмоқда. Яқинда Т-28 маркали трактор сотиб олишди. Эндиликда экин майдонларини ўз техникалари билан ҳайдаб, ишлов бериб, ем-хашак ташиш имкони туғилди.

У ерда ишловчилар сони кўпайди. Укаси Ҳакимбой Саидов, келини Саодат Машарипова ҳам аъзо бўлишди. Сигир соғувчилар ҳар куни 100—120 килограммдан сут соғиб олмоқдалар. Эгамберди Саидов эса шароитлар яратиш, меҳнатни янада унумли ташкил қилиш борасида жон койитаяпти. Эндиликда кичик ферма газлаштирилса, механизациялаштирилса айни кўнгилдаги иш бўларди.

Хонқа районидаги Навоий номли жамоа хўжалигида Эгамберди Саидовнинг издошлари тобора кўпайиб бораяпти.

— Фермерлардан кўриладиган иқтисодий самара унча кўп эмас, — дейди хўжалик бошқаруви раиси Ўктамбой Машарипов. — Лекин аҳолини сут, қатиқ, қаймоқ, гўшт билан таъминлашда фойдаси катта. Илк тажрибалар эса бу хайрли ҳаракатнинг кони фойдалигини кўрсатаётир. Шу йўналишда изчил фаолият юритиш тарафдоримиз. Бизга илмий асосланган тавсиялар, иш юритишнинг қулай услублари ниҳоятда зарур...

Бирор ташаббуснинг рўёбга чиқиши учун кўп нарса талаб этилмайди. Биринчи галда эътибор керак. Меҳнатнинг янги шакллари жорий қилинаётган экан, бу аввало ҳукуматнинг ҳозирги ижтимоий, иқтисодий вазиятни ҳисобга олиб кўрилаётган чора-тадбирлари натижасидир. Давр мулкчилик муносабатларига аниқлик киритди. Хусусий мулкни ривожлантиришнинг кенг имкониятлари юзага келди. Фермерлар эришаётган муваффақиятлар ана шундан далолат бераяпти.

Янгибозор районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги фермери Гулпошша Бобоева бултур 42 тонна-ю 600 килограмм сут, тирик вазнда 2 тонна гўшт етказиб бериб, 26.730 сўм фойда олди. Шу йилнинг биринчи кварталида у ўз муваффақиятларини янада мустаҳкамлади. Ҳисоб-китоб шуни кўрсатадики, фермерга ажратиб берилган экин майдони жамоа хўжалигидаги озуқа экинлари жами ерининг бор-йўғи 0,54 фоизини ташкил қилгани ҳолда у топширган сут миқдори колхозникидан 8 фоиздан кўпроқни ташкил этди. Демак, самарадорлик юқори. Фермерлар жамоа ва давлат хўжаликларидагидан тежамкор ва самарали ишлашаяпти.

Мутахассислар орасида чорвачилик фермаларини фермер хўжаликларига бўшатиб бериш шарт эмас, деган фикр юради. Эҳтимол бу тўғридир. Чунки Хоразмда экин майдонлари аҳоли жон бошига тақсимланса аранг 1,62 гектардан тўғри келади. Бироқ, масаланинг муҳим бир жиҳати бор. Биринчидан ҳамма ҳам фермер бўлавермайди. Аниқроғи, кўпчиликнинг қўлидан келадиган иш эмас. Қолаверса, ҳаётнинг ўзи барча фермер бўлиши керак, деган тушунчани инкор этади. Деҳқончилик қилишга, чорвачилик билан шуғулланишга имконият бўлгани билан ҳар икки тармоқда етиштирилган маҳсулотни қайта ишлаш корхоналарини вужудга келтирмас эканмиз, ўз меҳнатимиз маҳсулидан баҳраманд бўлмаймиз.

Ҳозир вилоятда 163 фермер хўжалиги мавжуд. Йил бошидан буён уларнинг сони 54 нафарга кўпайди. 1990 йили фермер хўжаликларига 250 гектар ер бириктилган бўлиб, уларда 1.272 бош қорамол боқилди. Натижада 99 тонна гўшт, 590 тонна сут етиштирилди. Амалдаги йилда улар ихтиёрига берилган ер майдони 329,3 гектарга етди. Қорамоллар сони 1.896 бош, шундан 784 боши соғин сигирлардир. Шу йилнинг ўтган 3 ойи мобайнида 86,3 тонна гўшт, 408,9 тонна сут сотилди. Тажриба бойиб, ютуқлар кўпайиб бораётир.

Янгибозор районидаги «Ленинизм» жамоа хўжалигида ҳам фермерчиликка кенг йўл очилган. Тўра Ёқубов билан суҳбатлашганимизда етишмовчиликни тилга олди. Муаммолар асосийси молларни омихта ем билан таъминлашдир. Вилоятда фермерлар учун алоҳида ем фонди йўқлиги боис кунжара, широт сотиб олишда катта қийинчиликларга дуч келинмоқда.

— Колхоз бошқарувига, қишлоқ Кенгашига югуриб озуқа ундиришга тўғри келади, — дейди Т. Ёқубов. — Қатнайвериб безор қилганимдан кейин топиб беришди. Аммо молларни бир амаллаб тўйдирсак-да, бу ишимдан кўнглим тўлмайди. Чунки озуқани жамоа чорваси ё аҳоли молларига ажратилган фонддан олаётганимизни биламиз. Бошқа илож йўқ. Яқинда бир ярим тонна омихта ем олиб келдик. Агар уни 100 килограммдан хонадонларга бўлиб берилса, бир ойга яқин молларни боқиш мумкин...

Тўра ака кўп йил шу соҳада ишлаган. Тажрибаси етарли. Аммо ем масаласи Хоразмда узоқ йиллардан буён аҳолини қийнаб келаяпти. Кейинги вақтларда Президент фармонига кўра аҳолига сотилаётган кунжара, шелуха миқдори анча ошган бўлса-да, бу ҳозирча давлат ва жамоат сектори ҳисобидан бўлаяпти. Колхоз ва совхозлар айни пайтда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан анча кам емиш олмоқдалар.

Жамоа ва давлат хўжаликлари 1990 йилнинг биринчи чорагида 3.740 тонна омихта ем олган бўлсалар, бу кўрсаткич шу йилнинг биринчи чорагида 2.817 тоннага тушиб қолди. Колхоз ва совхозларга омихта ем етказиб бериш 1989 йилдагидан 9 ярим минг тонна кам белгиланган. Чорва маҳсулдорлигини оширишда муҳим озуқа ҳисобланган кунжара, шелуха, широт етказиб беришда ҳам ана шу ҳолат такрорланаяпти.

Яна бир муаммо ҳақида тўхталиб ўтиш керак. Фермер хўжаликлари сони ортиб бораётган бир пайтда уларда ишни тартибга солиш, тажриба алмашишни йўлга қўйиш борасида кам ғамхўрлик қилинаяпти. Мутасадди ташкилотлар фермерликнинг аҳволи тўғрисида умумий маълумотлар беришдан нарига ўтмаяптилар. Маълумотларда кўпроқ қанча қорамол асралаётгани, маҳсулот топширилаётгани акс этади, холос. Ем-хашак етказиб бермай, замонавий техника билан таъминламай иш самарадорлигини ошириш қийин. Кўпчилик вилоятда фермерлар уюшмасини тузиш кераклиги ҳақида гапиришаяпти. У кичик механизацияни етказиб беришда қўл келарди. Фермер хўжаликлари манфаатлари ҳимоя қилинган бўларди.

Улар ҳозирча ўз маҳсулотларини белгиланган шартнома асосида жамоа хўжаликлари орқали давлатга сотмоқдалар. Агар маҳсулотни тўғридан-тўғри қайта ишлаш корхоналарига етказиб берсалар, бу соҳанинг ютуқлари янада баракали бўларди. Бундан бир неча йил муқаддам колхозларда аҳолидан сут сотиб олиш йўлга қўйилган эди. Кўпчилик хўжаликлар шунинг ҳисобига режани бажаришарди...

Ҳозирча фермерлар ишига хайрихоҳлик билан қараётганлар ҳам, ишончсизлик билдираётганлар ҳам кўп. Уларнинг айримлари тўла механизациялаштирилмаса, болалар меҳнатидан фойдаланиладиган яна бир соҳа бўлиб қолади, деган асосли фикрни айтмоқдалар. Ҳақиқатда иш қўл кучига асосланишини эндигина вужудга келаётган тармоқни боши берк кўчага киритиб қўяди. Уни механизациялаш учун эса катта миқдорда пул керак. Бундай маблағ хўжаликларда топилавермайди. Шундай экан, фермерларга ана шу мақсад учун ҳам давлат ҳисобидан қарзга пул ажратишни йўлга қўйиш керакка ўхшайди. Эҳтимол бунда шахсий томорқа хўжалик эгалари иттифоқи ёрдам берар? Негадир кўпчилик ана шу иттифоққа аъзо бўлишни хоҳлашмаяпти. Президент фармонига биноан 1 миллиард сўм миқдорида пул ажратилгач вазият бирмунча ўзгарди. Фермерлар ана шу пул ҳисобидан ўз хўжаликларини тиклаб олишга умид қилмоқдалар. Вилоят шахсий томорқа хўжалик эгалари иттифоқи раиси М. Жуманазаров ҳам бундай ҳамкорлик манфаатли бўлишига ишонади.

Қўлга киритилган ютуқлар, орттирилган тажриба фермерлик равнақидан дарак бераяпти. Уларга уқувли, тадбиркор мутахассислар керак.

Ж. ЮСУПОВ.

СУРАТЛАРДА: 1. Фермер Э. Саидов. 2. Шу хонадон келинлари О. Жуманиёзова ва С. Машарипова.

Қ. ШАРИПОВ олган суратлар.

ДЕҲҚОНЧИЛИК - САНОАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЛОЙИҲА ЖОЙИДА ТАЙЁРЛАНАДИ

Фарғона водийси вилоятларидаги жамоа ва давлат хўжаликлари энди сув қувурлари ва канализация тармоқлари барпо этиш, артезиан қудуқлари қазиш лойиҳа-смета ҳужжатларини расмийлаштириш учун ташвиш чекиб Тошкентга қатнашдан қутилди: Андижонда «Узгипросельхозводоснабжение» илмгоҳининг филиали ишлай бошлади.

Фарғона водийсидаги қишлоқлар ва ҳатто ўнлаб хўжаликларнинг марказий қўрғонлари сифатли ичимлик сув билан яхши таъминланмаганлиги сир эмас. Бунинг устига кўпинча бундай хўжаликларда маблағ бор ва улар сув қувурлари қурилишини пул билан таъминлашлари, қудуқларни ўз даромадлари ҳисобидан қаздиришлари мумкин. Бироқ, республика пойтахтидаги бош илмгоҳ мутахассисларидан лойиҳа-смета ҳужжатлари олишга ҳамма вақт ҳам муваффақ бўлинмасди: масаланинг ҳал этилиши баъзан бир неча йилларга чўзилиб кетарди. Шу туфайли кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари қўлларини ювиб, қўлтиққа уришар, ўткир ижтимоий муаммо эса ҳал қилинмай қолиб кетарди. Филиал очилиши билан бу масала бир ой мобайнида ҳал этилиши мумкин.

ЛАЗЗАТЛИ ТАОМЛАР

Ғаллаорол паррандачилик фабрикасида тансиқ гўшт ва тухум ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан кам олинди. Бироқ корхона ходимлари ташвиш чекмасдан, келажакка умидворлик билан қарашмоқда. Нима учун!

— Гап шундаки, биринчидан, режани биз ҳар қалай бажардик, — дейди фабрика директори Лутфулла Раҳмонов. — Иккинчидан эса, корхона реконструкция қилина бошланди. Атиги ўн мингта товуққа мўлжалланган, эскириб қолган бир қаватли линияни Германиядан сотиб олинган тўрт қаватлисига алмаштираяпмиз — у аввалгисидан уч баравар кучлироқ. Хуллас, у ишга туширилгандан кейин бой берилган даромад ўрнини ошиги билан қоплаймиз.

Ғаллаороллик паррандабоқарлар ишлаб чиқариш ҳажмларини оширишнинг бошқа имкониятларини ҳам излашмоқда. Чунончи, улар пар ёстиқлар тайёрлашни йўлга қўйишди. Лаззатли таом шинавандалари учун эса беданалар боқила бошланди — бу ерда бузиб юборилиши керак бўлган бир бино узоқ вақтдан буён бўш ётган эди. Фабрика ходими Б. Ҳайдаров тадбиркорлик ва топқирлик кўрсатди. У ана шу бинони ижарага олиб, ремонтдан чиқарди, бу ерга қафаслар ўрнатди. Ишдан чиққан холодильникдан инкубатор ясади, бедана тухумларини эса қўшни Сирдарё вилоятидан сотиб олди. Орадан беш ой ўтар-ўтмас, цех гўшт учун икки мингта бедана ва 50 мингта тухум сотди. Бу қарийб 10 минг сўм соф фойда келтирди. Энди бу ерда беданалар сонини беш мингтага етказишни мўлжаллашмоқда. Натижада даромадлар ҳам ошади.

ЗОТДОР БУЗОҚЛАР

Қўрғонтепа районидаги Тимирязев номли хўжаликлараро корхонада гўшт учун боқиладиган маҳсулдор «Шароле» зотидаги бузоқларнинг дастлабки гуруҳи олинди. Йигирмадан зиёд бузоқ жуда тез — бир кеча-кундузда ўртача бир ярим килограмм семирмоқда. Бир ёшга етгандаёқ бу бузоқларнинг ҳар бири 700 килограмм оғирликда бўлади, гўшт учун топшириладиган вазни эса одатда 1500 килограмм ва ундан ҳам кўпроққа етказилади.

— Аслини олганда, бу жониворлар — бизнинг келажагимиз, — дейди корхона директори К. Атантаев. — Ҳозир ўстирилаётган зотлар билан ишлаш тобора қийинлашмоқда, улар сермаҳсул эмас. Ишнинг самаралироқ усулларини излашга мажбур бўлинмоқда. Янги зот бузоқлар тажрибали чорвадор Жалолиддин Шерматовга ишониб топширилди. У ҳозирнинг ўзидаёқ бузоқларнинг иккинчи гуруҳини олишга тайёрланяпти. Беш йил мобайнида беш юз бош сигирдан иборат насл олиш подасини вужудга келтиришни режалаштираяпмиз. Шу тариқа тез орада бизнинг корхонамиз фақат «Шароле» зотини боқа бошлайди. Бу бўрдоқига боқиш муддатини уч ой қисқартириш имконини беради. Натижада ниҳоятда кўп озуқа ва бошқа ресурслар тежаб қолинади.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг фармони

УЛУҒ ВАТАН УРУШИ ҚАТНАШЧИЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ҳалол меҳнати, республиканинг ижтимоий ва маданий ривожлантиришдаги хизматлари, жамоатчилик ҳаётида фаол қатнашганлиги ва Ғалаба куни муносабати билан қуйидаги ўртоқларга фахрий унвонлар берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ФАН АРБОБИ»

Охунжонов Босит Алиевич — Тошкент тиббий педиатрия илмгоҳи жарроҳлик касалликлари кафедрасининг мудири

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХОДИМИ»

Иброҳимов Эргаш Иброҳимович — Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги эндокринология илмий-тадқиқот илмгоҳи касалхонасининг шифокор-ҳисобчиси

Сирожев Пўлат Сирожевич — Тошкент бош қурилиш бошқармаси тиббиёт-санитария қисми бошлиғининг ўринбосари

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ХОДИМИ»

Умаров Тулепберген — Тошкент вилоятининг Оржоникидзе районидаги 9-мактаб ўқитувчиси

Назаров Ашот Константинович — М. Ашрафий номли Тошкент давлат консерваторияси халқ чолғу асбобларида ижрочилик кафедрасининг доценти.

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЖУРНАЛИСТ»

Раҳимов Муҳаммаджон Раҳимович — журналистика фахрийси, Андижон вилояти

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНОАТ ХОДИМИ»

Петров Владимир Николаевич — «Ўзбек олтини» ишлаб чиқариш бирлашмасининг геологи

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЮРИСТ»

Биркин Михаил Михайлович — Тошкент суд экспертизаси илмий-тадқиқот илмгоҳи директорининг ўринбосари

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 8 май.

ФАРМОН ВА ҚАРОРГА ШАРҲ

Мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш ва сотиш кооператив бирлашмаси — Ўзбекистон кооператив тайёрлов-савдо бирлашмасини ташкил этиш тўғрисида Ўзбекистон ССР Президентининг фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг қарори қабул қилинди. Бу бирлашма Ўзбекбирлашувга қарашли маҳсулот тайёрлаш ва кооператив савдоси бош бошқармаси, унинг вилоят, шаҳар тайёрлаш ва сотиш базалари ҳамда идоралари, ихтисослаштирилган савдо корхоналари ва деҳқон бозорлари негизида барпо этилмоқда.

Шу вақтга қадар қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш масалалари билан бир неча ташкилот шуғулланиб келди. Янги бирлашма тузилгач, бу масалалар бир ташкилот қўлида тўпланади.

Ўзбекистон кооператив тайёрлов-савдо бирлашмаси бўлинмалари зиммасига жамоа ва давлат хўжаликларида етиштирилган картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева ва резавор меваларни тайёрлаш, шундай маҳсулотларни ижарачилардан, деҳқон (фермер) хўжаликларидан, аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларидан, боғдорчилик, узумчилик ширкатларидан, бошқа қишлоқ хўжалик корхоналаридан сотиб олиб тайёрлаш, шаҳарларда, район марказларида, қишлоқларда, деҳқон бозорларида ва ёйма бозорлардаги ихтисослаштирилган магазинлар ва дўконларда бундай маҳсулотлар билан савдо қилишни ташкил этиш юклатилган.

Бунинг учун қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш билан шуғулланадиган 6600 дан зиёд ихтисослашган магазин, павильон ва дўконлар, шунингдек картошка ва сабзавот, мева сақланадиган омборлар, машиналар билан совутиб туриладиган омборхоналар ва қайта ишловчи кичик корхоналар бирлашма ихтиёрига берилади. Бозорлар ишини ва бозор савдосини ташкил этишни яхшилаш мақсадида жумҳуриятдаги мавжуд барча деҳқон бозорлари бирлашма ихтиёрига топширилади.

Шу билан бирга Ўзбекистон кооператив тайёрлов-савдо бирлашмаси қишда сақлаш учун мева-сабзавот маҳсулотларини ва картошкани ғамлаш, аҳолини йил давомида таъминлаб туриш учун қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш, қуритиш, тузлаш корхоналарини ривожлантириш билан шуғулланишга мажбур.

Ўзбекбирлашув тизимидаги мавжуд чорвачилик маҳсулотлари (чорва моллари ва парранда, сут ва тухум, қоракўл, жун, ичак ва мўйна хом ашёси) тайёрлаш тартиби ҳам янги тузилган бирлашмага топширилади.

Мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш билан шуғулланувчи ҳар бир жамоа, давлат хўжалиги, шахсий ёрдамчи хўжалик эгалари ва бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан ҳовлима-ҳовли юриб бевосита шартнома тузиш янги тузилган кооператив бирлашманинг ўзига хос хусусияти бўлади.

Қарорда хўжаликлар ва аҳоли талаб этилаётган турдаги қишлоқ хўжалик экинларини энг қулай муддатда экиб олишларини таъминлаш учун шартнома тузишни кузги-қишки ишлар бошлангунга қадар тугаллаш топширилган.

Шартномада маҳсулот етиштирувчининг маҳсулот ҳажми, тури, сифати ва уни етказиб бериш муддатига доир, тайёрловчининг олдиндан пул тўлаб қўйиш, идиш билан, жойлаш материаллари билан, омихта ем, ўғит, техника ва транспорт билан таъминлашга доир ўзаро мажбуриятлари аниқ кўрсатиб қўйилади.

Ўзбекистон кооператив тайёрлов-савдо бирлашмаси корхоналарига давлат буюртмасига қўшимча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва сотиш учун бундай маҳсулотларга талаб ва таклифга қараб нарх белгилашда иқтисодий эркинлик берилади.

Маҳсулот тайёрлашни уюштиришда зарур шарт-шароитларни яратиш мақсадида янги тузилган бирлашмага имтиёз берилади. Бу имтиёз бирлашмага қарашли ташкилотларни унинг асосий фаолияти (қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш, қайта ишлаш ва сотиш) билан боғлиқ фойдаси ва транспорт воситаларидан солиқ сифатида бюджетга тўловлардан яқин уч йил давомида озод этишдан иборат бўлади.

Шу билан бир вақтда Ўзбекистон мева-сабзавот ва виночилик саноати концернининг умумиттифоқ фондига узум, қуритилган мева тайёрлаб ва етказиб берадиган, шунингдек ўз системасидаги хўжаликларда картошка ҳамда мева-сабзавот маҳсулотлари тайёрлайдиган ва етказиб берадиган ягона ташкилот сифатидаги вазифалари сақлаб қолинади.

Шундай қилиб Ўзбекистон кооператив тайёрлаш-савдо бирлашмасининг ташкил этилиши мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш, қайта ишлаш ва сотиш, жумҳурият аҳолисини бундай маҳсулотлар билан йил давомида узлуксиз таъминлаш масалаларини тез ва ҳар томонлама ҳал этишга имкон беради.

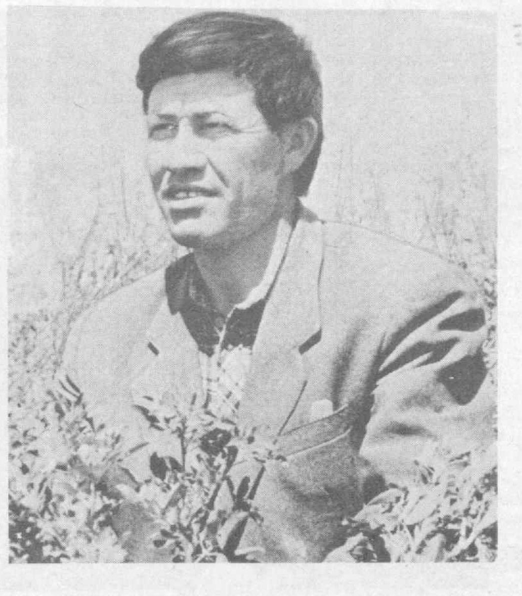

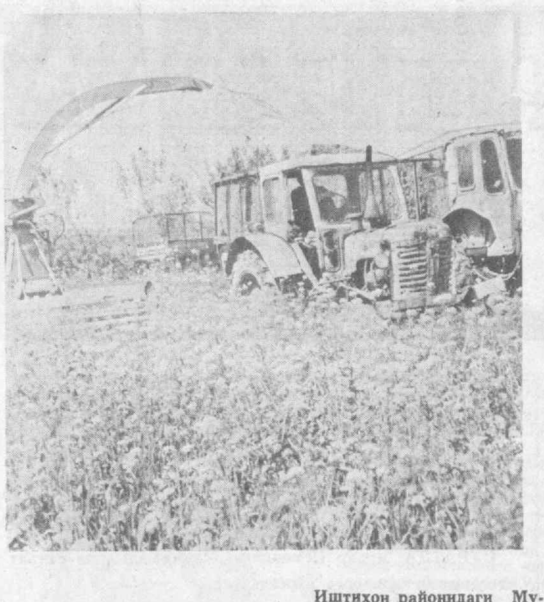

КОРХОНА БЕРГАН ИМТИЁЗ

Нарх-наво оширилгунга қадар Жиззах ёғ заводининг маъмурияти меҳнаткашларнинг фақат бир тоифаси — ишчиларни бепул тушлик билан таъминлай оларди. Энди бу имтиёздан барча мутахассислар фойдаланишлари мумкин.

Йилнинг биринчи чораги якунлари кўпгина муаммоларни шу ернинг ўзида ҳал қилиш мумкинлигини кўрсатди. Январь-март ойларида жамоа жуда яхши ишлади, даромад ҳам кўпайди. Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари, сариёғ, бринза мўлжалдагидан анча кўп чиқарилди. Фойда 190 минг сўмдан кўпроқ бўлди. Маъмурият шу фойданинг бир қисмидан тушликлар нархини тўлаш учун фойдаланди. Бундай ғамхўрлик тезда ўз натижасини берди: одамларнинг кайфияти яхшиланди, меҳнат унумдорлиги ошди. Йилнинг иккинчи чораги топшириғи графикдан ўзиб бажарилмоқда.

Иштихон районидаги Мурод Жўраев номли жамоа хўжалигида пайкаллардан ўриб-йиғиб олинаётган кўк озуқа пешма-пеш чорва фермаларига ташиб келтирилмоқда. Шунинг учун ҳам говмишларнинг маҳсулдорлиги ошиб бораётир.

СУРАТЛАРДА: 1. Озуқакорлик бригадаси бошлиғи Нормуҳаммад Бегамов. 2. Ўрим пайти.

Ш. СУЛТОНОВ олган сурат.

Турсунбой ЛАТИПОВ

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Сирдарё вилоят Боёвут районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигининг собиқ раиси Турсунбой Латипов узоқ давом этган касалликдан сўнг 71 ёшида вафот этди.

Т. Латипов 1920 йил 8 мартда Ховос районида туғилди. Меҳнат фаолиятини 1937 йилда қишлоқ мактабининг ўқитувчилигидан бошлади. 1938—1941 йилларда Фрунзе номли жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи бўлиб ишлади. 1941 йилда кўнгилли бўлиб фронтга кетди ва 1946 йилгача Совет Армияси сафларида бўлди. Кейин Ховос районида санаторий директори, Ховос район партия комитетининг инструктори бўлиб ишлади. 1947 йилдан 1990 йилгача Боёвут районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигига узлуксиз раислик қилди.

Т. Латипов Мирзачўлни ўзлаштиришга, иқтисодиётнинг деҳқончилик шўъбасини ривожлантиришга катта ҳисса қўшди, ҳақли равишда меҳнаткашларнинг ҳурмат-эҳтиромига сазовор бўлди. Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг, вилоят, район ва қишлоқ Советларининг депутати этиб, шунингдек район, вилоят партия комитетларининг аъзоси қилиб сайланди. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришидаги хизматлари ва эришган ютуқлари учун унга 1957 йилда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилган эди. У Ленин ордени, Октябрь революцияси ордени, Меҳнат Қизил Байроқ ордени, учта Қизил юлдуз ордени, СССР нишонлари ва фахрий ёрлиқлари билан тақдирланган.

Жамоа хўжалиги ишлаб чиқаришининг истеъдодли ташкилотчиси, принципиал коммунист Турсунбой Латиповнинг ёрқин хотираси қалбларимизда абадий сақланиб қолади.

БИР ГУРУҲ ЎРТОҚЛАРИ.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ

13—19 май

ҲАР КУНИ

● 8.00 «СОҒЛОМ БЎЛАЙ ДЕСАНГИЗ» (шанба ва якшанбадан ташқари, ЎзТВ I).

● 18.00 Ўзбекистон телевидениесининг «Янгиликлар» кўрсатуви (ЎзТВ I).

● 19.30 да рус тилида «АХБОРОТ» программаси (ЎзТВ I).

● 22.00 да ўзбек тилида «АХБОРОТ» программаси (ЎзТВ I).

● 6.00 да Марказий телевидениенинг «ТОНГ» мусиқий кўрсатуви (МТ I орқали, шанба ва якшанбадан ташқари).

● 20.30 да барча программалар орқали Марказий телевидениенинг «ВРЕМЯ» программаси.

● 11.30 да ТСН (шанба ва якшанбадан ташқари, 14.30 — ҳар куни. МТ I).

● 8.00 да ЭРТАЛАБКИ БАДАНТАРБИЯ (МТ II орқали, якшанба куни «ЗАРЯДКАГА САФЛАНИНГ».

● 19.30 да «ХАЙРЛИ ТУН, КИЧКИНТОЙЛАР!» (МТ II).

13, душанба

● ЎзТВ I

16.55 Янгиликлар. 17.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Динамо» (Киев). Танаффус пайтида мультфильм. 18.50 «Лайли ва Мажнун» операсидан ария ва дуэтлар. 19.45 Нилуфар. «Дил рози». 21.15 Тижорат хабарлари. 21.20 «Қўшиқ рақсга уланса». 22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари». 22.40 «Оила».

● ЎзТВ II

19.00 «Ассалому алайкум» 20.00 «Спринт». 20.15 «Гўзаллик яратувчи». Телефильм. 21.15 «Ўтмиш ва бугун». 22.00 «Хоразм афсонаси». Бадиий фильм, 1-серия.

● МТ I

18.00 ТСН. 18.15 «Оддий японлар». 18.45 «Мулоқот». 19.00 «Мастер ва Маргарита». Фильм-спектакль. 21.15 «Мастер ва Маргарита» фильм-спектаклининг давоми. 23.05 «Меридиан». Халқаро янгиликлар. 23.25 «Голландияда бир ой». Мусиқий-публицистик видеофильм.

● МТ II

18.30 Бокс. Европа чемпионати. 21.15—23.15 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали.

14, сешанба

● ЎзТВ I

8.10 «Боболардан қолган бу наво». Фильм-концерт. 8.40 «Танҳо сузиш». Бадиий фильм. 10.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. Award Award Award

● ЎзТВ II.

19.00 «Елкан». Телефильм. 19.15 «Навоийхонлик». 20.00 «Лаҳза». Хабарлар. 20.10 «Шаҳар муаммолари». 21.15 «Чорраҳа». 22.00 «Хоразм афсонаси». Бадиий фильм, 2-серия.

● МТ I.

8.30 Долзарб репортаж. 8.50 Т. Вольская чалади (домра). 9.00 Болалар соати. 10.00 «Мастер ва Маргарита». Фильм-спектакль. 11.45 «Мастер ва Маргарита» Фильм-спектаклнинг давоми. 14.45 «Олег ва Айна» Бадиий фильм. 16.05 «Қизиқувчилар олами». 16.20 К. Вебер. «Оберон». 16.30 «Чемпионлар билан биргаликда». 17.00 «Истеъдодлар ва мухлислар». 18.00 ТСН. 18.45 Сиёсий мулоқотлар. «Вазият». 18.45 Ишчан чопар. 19.00 Мультфильм. 19.10 «Ёшлар учун эрмаклар». Бадиий фильм. 21.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони». 22.10 «Сўз». Адабий-бадиий программа. 23.40 «Меридиан». Халқаро янгиликлар. 24.00 «Олимпия» спорт комплексида В. Пресняков концерти.

● МТ II

8.15 Ўқув кўрсатувлари. 13.45 «Инспектор Лосев». Бадиий фильм, 1-серия. 14.50 «Сизга ветеранлар...» «Солдат ёдномалари». Телефильм. 18.45 Бадминтон. Европа чемпионати. 19.30 Ҳужжатли фильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 «Оламнинг турфа овозлари». 21.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 22.15—23.45 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали. 23.45 Футбол. СССР чемпионати. МАСК — «Спартак («Владикавказ»). 01.30 Фильм-концерт.

15, чоршанба

● ЎзТВ I.

8.10 «Оляга аталган гуллар». Бадиий фильм. 9.40 «Баҳодир». Телефильм. 10.40 «Адолат ва жароҳат». Виеоканал. 11.15 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради. 18.10 Мультфильм. 18.25 «Қувноқлар даврасида». 18.55 Футбол майдонларида. 19.50 Тижорат хабарлари. 20.00 «Мувозанат». 21.15 «Навоий гулшани». 22.20 «Деҳқонларнинг долзарб вазифалари». 22.40 «Санъат усталари». Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Ҳадя Юсупова.

● ЎзТВ II.

19.00 «25 йилдан сўнг». Телеочерк. 19.50 «Мусиқий дақиқалар». 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.10 Катталар учун мультфильмлар. 21.15 «Театр учрашувлари». 22.05 «Тошкент — нон шаҳри». Бадиий фильм.

● МТ I.

8.30 Ишчан чопар. 8.50 «Сўз». Адабий-бадиий программа. 10.20 «Истеъдодлар ва мухлислар». 11.20 Мультфильм. 11.45 «Ёшлар учун эрмаклар». Бадиий фильм. 13.05 «Қарзни тўлаш пайти». Ҳужжатли фильм. 13.30 «Парадиз-коктейл». 14.45 «Кутилаётган чавандоз». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 17.00 «Қизиқувчилар олами». 17.15 «Булгаковча Рождество таъбири». Телефильм. 17.45 Болалар соати. 18.45 «Капитализм инсоний қиёфада?» Телеочерк 19.20 Қадимий романсларни И. Кобзон ижро этади. 19.35 «Викария уйидаги қотиллик». Бадиий фильм, 1-серия. 21.15 «Викария уйидаги қотиллик». Бадиий фильм, 2-серия. 22.05 «Мусиқий қўрғон». 23.35 «Чао, Буйнов, чао!» 23.55 «Кассилик тарихи». Бадиий фильм.

● МТ II.

8.15 Ўқув кўрсатувлари. 11.05 «Бурда моден» таклиф этади...». 13.45 «Инспектор Лосев». Бадиий фильм, 2-серия. 18.20 Ўзбекистон телевидениесининг программаси. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 «Руслар жўнаб кетишди». 22.15 Ҳужжатли фильм. 22.30 Бегона қўнғироқ». Бадиий фильм. 23.35 «Ялта-91».

16, пайшанба

● ЎзТВ I.

8.10 «Спорт, спорт, спорт». 9.10 «Бунёдкор». 9.40 «Қора карвон». Бадиий фильм. 11.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона». 11.40 «Бешқарсак» ансамблининг концерти. 18.10 Мультфильмлар. 18.25 «Фан ва деҳқончилик». 18.55 «Алифбо сабоқлари». 19.45 Ўзбекистон Ички ишлар вазирлигининг матбуот маркази хабар қилади. 20.00 Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг совриндори Маъмуржон Тўхтасинов куйлайди. 21.15 «Дил номалари». 22.20 «Тошкент» студияси кўрсатади, «Чархпалак». 23.05 «Экран таништиради...»

● ЎзТВ II

19.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда». 21.15 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.

● МТ I

8.30 ИИВ маълумотларига кўра... 8.45 «Қайинзор шоҳид». Бадиий фильм, 1-серия. 9.40 Э. Грач чалади (скрипка). 10.30 Болалар соати. 11.45 «Чўлдаги ўтовлар». 12.10 «Сизга ветеранлар...» 13.00 «Мудофаа доктринаси нуқтаи назаридан». Ҳужжатли фильм. 14.45 «Веснухиннинг фантазиялари». 1 ва 2-сериялар. 16,50 «Ҳайём рубойилари». 18.00 ТСН. 18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.00 Шеърият лаҳзалари. 19.05 «Парнас сари бир босқич». 19.30 «Қайинзор шоҳид». Бадиий фильм, 1-серия. 21.15 ИИВ маълумотларига кўра... 21.30 Опера театри олами. 22.30 «Ўз-ўзингга мадад бер» кўрсатуви саҳифаларида. 23.15 «Пи» белгиси билан». Танаффус пайтида (00.15) — «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● МТ II

8.15 Ўқув кўрсатувлари. 11.00 «Америкада ўн бир кун». 13.30 «Инстпектор Лосев». Бадиий фильм, 3-серия. 14.35 Илмий-оммабоп фильм. 14.55 Ритмик гимнастика. 15.35 Р. Тазейдинов чалади (балалайка). 15.45 Американа футбол. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Ритмик гимнастика. 21.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 22.15 — 24.00 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали.

17, жума

● ЎзТВ I.

8.10 «Азалий ва абадий чарх». «Қадрдон гўша». Телефильмлар. 8.40 «Хайр, кабутарлар». Бадиий фильм. 10.10 «Халқ куйларини қалбингда асра». Фильм-концерт. 10.40 «Қовоқбой билан Чаноқбой». Спектакль. 18.10 Мультфильм. 18.20 «Қўшиғим — жон қўшиғим». 19.10 «Деҳқон юмушлари». 19.50 «Анъана этади давом». 21.15 «Маърифатнома». 22.20 Ўзбек классик куй ва қўшиқлари. 23.00 «Тиниб-тинчимас қариялар». Бадиий фильм.

● ЎзТВ II.

19.00 Олий милиция мактабининг оддий кунлари. 19.30 «Тошкент» студияси кўрсатади. 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.10 «Ҳомийлар». Телефильм. 21.15 Цирк! Цирк! Цирк! 22.00 «Бахтли одам». Бадиий фильм.

● МТ I

8.30 «Ҳайвон ўргатувчи С. Богуслаев». 8.55 «Қайинзор шоҳид». Бадиий фильм, 2-серия. 9.50 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 10.35 Илья Калер чалади (скрипка). 10.45 «Ўз-ўзингга мадад бер» кўрсатуви саҳифаларида. 11.45 «Князь Удача Андреевич». Бадиий фильм. 14.45 «Ниҳоятда зерикарли воқеа». Бадиий фильм. 15.50 «Қизиқувчилар олами». 16.05 «Сизга ветеранлар...» «Ғолиблар». 17.20 Мультфильм. 17.30 «Мулоқот-анжуман». 18.00 ТСН. 18.15 Мультфильмлар. 18.30 «Яқин Шарқда тинчлик барқарор топадими?» 19.00 Мухлислар эътиборида: Дмитрий Маликов. 19.30 «Қайинзор шоҳид». Бадиий фильм, 2-серия. 21.15 «ВИД» программаси. 00.15 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

● МТ II

8.15 Ўқув кўрсатувлари. 11.05 «Америкада ўн бир кун». 18.30 «Майдон». 19.30 Ҳужжатли фильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Телефильм. 20.15 Спорт ҳамма учун. 21.15 — 22.45 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали. 22.45 «Ҳеч бир асоссиз». Бадиий фильм. 00.05 «Ялта-91».

18, шанба

● ЎзТВ I.

8.00 «Ассломy алайкум». 9.00 «Эшикни очинг, биров келди». Бадиий фильм. 10.15 Спорт кўрсатувлари. 11.15 «Оналар мактаби». 11.45 Саҳна табассуми. 12.40 Алифбо сабоқлари. 13.15 Зарблар ва рақслар. Тижорат кўрсатуви. 13.55 Шеробод тонги. 18.00 Мультфильм. 19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз. 19.45 Оқшом эртаклари. 20.00 Охунжон Мадалиев ва Қиличбек Тожиевлар концерти. 21.15 Охунжон Мадалиев ва Қиличбек Тожиевлар концертининг давоми. 23.00 «Хотира». СССР халқ артисти Раззоқ Ҳамроев.

● ЎзТВ II.

9.00 Душанбе кўрсатади.

● МТ I

6.00 «Иссиққўл ҳарорати». Телефильм. 6.20 Мультфильмлар. 7.00 Ритмик гимнастика. 7.30 ТСН. 7.45 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 8.15 Дунё халқларининг ижоди. 8.45 «Ҳисоб очилади». Тадбиркорлик ва бизнес. 9.15 Н. Осипов номли Давлат академик рус халқ оркестри ижро этади. 10.15 «Бугунги Туркия» 11.00 «Тонг юлдузи». 12.00 Ҳужжатли фильм. 12.20 «Янги номлар». 12.50 «Ҳаммаси одамларга қолади». 14.45 Сиёсий мулоқотлар. 16.00 «Сен билан танҳо, биродар». 17.30 «Халқаро панорама». 18.15 «Моонзунд». Бадиий фильм. 21.15 «5 +». 23.05 Николай Гедд концерти. 23.55 ТСН.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадантарбия машқлари. 7.45 «Здоровье». 8.15 Мультфильм. 8.30 Баскетбол бўйича АҚШ чемпионати. 9.30 Н. Пантелеева куйлайди. 9.45 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали. 11.30 «Оқариб кўринар ёлғиз бир елкан». 12.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 13.30 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали. 15.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 17.00 «Оила» телекўрсатуви. 17.55 Коллаж. 18.00 Футбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. 18.45 Ҳужжатли фильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Телефильм. 21.15 «Чех қўшиғи». 21.30 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали. 23.30 «Ялта-91». 00.45 Футбол. СССР чемпионати. «Спартак» (Москва) — «Локомотив».

19, якшанба

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома». 9.00 «Қувноқ стартлар». 9.45 «Чиполино». Бадиий фильм. 11.05 Араб тили. 11.35 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Болалар». 12.45 «Биргаликда куйлаймиз». 13.15 Инглиз тили. 13.45 «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ». 18.00 Мультфильм. 18.10 «Кичкинтой». 18.55 Йўлдош Охунбобоев номли жумҳурият тиббиёт билим юрти — 70 ёшда. 19.45 «Оламга саёҳат». 21.15 Мусиқий кўрсатув. 22.20 Деҳқон ва замин. 23.00 Мусиқий кўрсатувининг давоми.

● ЎзТВ II

9.00 Душанбе кўрсатади.

● МТ I

6.00 «Ижрачилар». Телефильм. 6.30 «Тонг юлдузи». 7.30 ТСН. 7.45 «С» формуласи». 8.15 «Спортлото». 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 11.00 «Саёҳатчилар клуби». 12.30 «Қишлоқ янгиликлари». 13.30 «Мусиқий киоска». 14.00 «Веди». 14.45 «Янги авлод танлайди». 16.00 «Бақалоқ ва Қилтириқ (Индонезия). 16.05 Якшанба концерти. 17.40 «Уолт Дисней таништиради...». 18.30 Галина Беседина куйлайди. 18.55 «Дайди автобус». 21.15 «Хронограф». 21.30 Жаҳон чемпиони унвони учун профессионал боксчиларнинг матчлари. 22.30 «Комедиант бошпанаси». 23.35 ТСН.

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг! 7.45 Мультфильм. 8.05 «Биз яшаётган олам». 8.45 Спорт кўрсатувлари. 9.45 «Европанинг маданий марказлари». 15.00 Байдарка ва каноэда эшкак эшиш бўйича халқаро мусобақалар. 15.30 «Планета». Халқаро программа. 16.30 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали. 18.30 Муаллифлик телевидениеси. 20.00 Муаллифлик телевидениеси (давоми). 21.15 Катталар учун мультфильмлар. 21.30 Ўзбекистон телевидениесининг видеоканали. 23.30 «Ялта-91». 00.50 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги.

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

Фарғона азал-азалдан ҳунармандлари-ю, қўли гул чеварлари билан жаҳонга машҳур. Бугунги кунда ҳам вилоятда халқ амалий санъатини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Яқинда Қўқонда республика «Уста» бирлашмасига қарашли фирма дўкони очилди. Унда маҳаллий ҳунармандлар яратган дурдоналар билан бир қаторда Бухоро, Хоразм, Самарқанд ва бошқа шаҳарлардан олиб келинган санъат намуналари ҳам қўйилган.

СУРАТДА: мудир Исмоилжон Муҳаммаджонов санъат намунасини харидорга кўрсатаётир.

Ф. НАЗИРОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

УДУМЛАРИМИЗ

ИМОРАТ УСТУНИ

Илгари оилада ўғил туғилса ота томорқа четига 50—100 туп терак эккан. Фарзанд улғайиб вояга етгач улар иморат солишга яраган. Ризқ-рўз бутун бўлсин, деган ниятда мевали дарахтлар ҳам ўтқазганлар. Афсуски, кейинги пайтларда ота-боболаримизнинг шундай ажойиб анъанасини давом эттирмай қўйдик. Тол ва тeракларни кўпайтириш ўрнига борларини аёвсиз кесдик. Халқимизнинг «Бирни кессанг, ўнни эк» деган нақли унутилди.

Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида кўп нарсаларга муносабат ўзгармоқда. Ҳаёт кечириш ва рўзғор тебратиш учун зарур маҳсулотлар билан бир қаторда қурилиш материаллари нархи ҳам кескин кўтарилиб бораётир. Ҳозир бир куб метр тахта баҳоси аввалгидан тўрт-беш марта қимматлашди. Уни излаб юрганлар кўп.

Кейинги йилларда жумҳуриятлараро шартномалар бажарилмаётгани, нарх-наво кўтарилганлиги туфайли ҳамма соҳада ички имкониятни ишга солишга тўғри келаяпти. Шу йилнинг бошида районимиз ва хўжаликларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислари ўзаро келишиб, ҳар бир жамоа 3—5 гектар ерга терак экишини зарур деб топдилар. Эрта баҳордан қаламчалар тайёрланди, кўчат ўтқазиладиган жойлар аниқланди. Қисқа муддат ичида жами 40 гектарлик теракзор бунёд этилди.

Кўчат экиш қийин эмас, лекин парваришлаб, вояга етказиш мушкул. Шу боисдан район партия қўмитасининг биринчи котиби Ф. Омонов бошчилигида хўжаликларнинг ва қишлоқ хўжалигига алоқадор ташкилотларнинг раҳбарлари ишнинг бориши билан танишдилар. Икки кун мобайнида ўтказилган текшириш шуни кўрсатадики, карталарнинг четлари, йўл бўйлари, ариқ ва каналларнинг соҳиллари ҳамда алоҳида ажратилган майдонларда кўчатлар сифатли экилган. Айниқса, «Коммунизм», «Социализм», «Правда», Ленин номли жамоа хўжаликларида бу яхши бажарилган. Улар кўпроқ Ўзбекистон кўк терагини экишган. Дарҳақиқат, бу дарахт қадди расолиги, тўғри ўсиши, ёғочи мустаҳкамлиги билан ажралиб туради. Бўйи 28—30 метрга етади.

Терак экишнинг яна бир рамзий ишораси — оталарнинг келажак авлод учун кўрсатаётган ўзига хос ғамхўрлигидир. Бундай ҳаёт мактабида сабоқ олган фарзандлар уларнинг ишини давом эттиради. Натижада халқимизнинг асрий удумлари яна яшайверади.

Ш. РАЖАБОВ,
Шаҳрисабз район деҳқончилик-саноат ширкат уюшмаси раиси.

ТУТАШ ДИЛЛАР

Ўш-Хоруғ автомобиль йўлининг эллик саккизинчи километрида, денгиз сатҳидан 2,5 минг метр баландликда ўзбек ва қирғиз халқлари ўртасидаги дўстлик байрами бошланди. Бу ерда, республикалар чегарасида Ўш вилоятининг тоғли Олой райони аҳолиси Андижон вилояти меҳнат жамоаларининг ва ижодий зиёлиларининг вакилларини ризқ-насиба билан кутиб олишди.

Бу ерда дўстлик митинги бўлиб ўтди, кейин эса учрашувнинг барча иштирокчилари район марказига катта концертга таклиф қилинди. Концертда Андижон ва Ўш вилоятларининг профессионал ҳамда ҳаваскор артистлари қатнашди. Миллий спорт ўйинлари мусобақалари бўлиб ўтди.

Маълумки, байрам меҳмондорчиликсиз бўлмайди. Шу боисдан ўзбек ва қирғиз ошпазлари бутун маҳоратларини ишга солиб, ҳаммани миллий таомлар билан меҳмон қилишди.

Қирғизистон билан Ўзбекистоннинг қўшни вилоятлари аҳолисини ўнлаб йиллардан буён дўстлик ришталари боғлаб турибди. Ўзбекистон ССР ва Қирғизистон республикаси Президентларининг Бишкек ва Ўшда бўлиб ўтган учрашуви улар ўртасидаги иқтисодий, савдо ва маданий алоқаларнинг янги қирраларини очиб берди.

К. НИЗОМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ШОИР ИНЪОМИ

ЎТИНЧИ БОБО

ЎТМИШДАН

Бола эдим сиздай кўрсангиз,
Тўққиз, ўнда ёшим чамаси.

Кўз олдимдан ҳали ўшандек,
Кўрганларим ўтар ҳаммаси.

Ширин эдинг, — дерлар — ёқимтой,
Ўт-оловли болалик экан.

Жаннатдайин мана шу боғни,
Бир ўтинчи бобомлар эккан.

Эртадан кеч уймалаб юриб,
Меҳнат билан қариганлари.

Ҳар ниҳолни севиб фарзанддек,
Меҳр билан қараганлари.

Бобомларнинг дунёга келиб,
Топганлари шу бир боғ экан.

Ўйлаб кўрсам бу боғ мактабу
Ҳар бир дарахт бир сабоқ экан.

Саховатли шундай одамнинг
Номин, ўтинчи деб ким айтган?

Кесмаганлар дарахт шохин ҳам
Улар фақат экиб, улғайтган.

Мен ҳамиша бобомга ҳамдам,
Ҳамроҳ эдим танҳо бу боғда.

Мендан бу боғ ёдгор бўлсин деб,
Тинмасдилар қариган чоғда.

Йўқ, ўтинчи эмас, ўткинчи —
Экан асли бобомлар номи.

Бобом ўтиб, боғлари қолган,
Табиатнинг мўъжаз инъоми.

ЗАРПЕЧАК

Ўт-ўлан, дов-дарахтнинг
Кушандаси зарпечак.

Гоҳ карнайчи чирмовиқ,
Гоҳи тайёр беланчак...

Ўз ўлжасин фикрида —
Тузоқ қўйиб, тўр ёйиб.

Булутдек ўрмалайди,
Киши билмас ҳурпайиб.

Боғбон кўрди дегунча,
Қарши ҳужум бошлайди.

Юлиб таг томиридан,
Шу дам ўтга ташлайди.

Токи қуритмагунча —
Бўлмайди, қути ўчиб.

Бола-чақа, ёнвери
Ёрдамга келар кўчиб.

«Ҳай» — деганга — зарпечак!..
Жавобини қилишар.

Унинг феъли-атворин
Кексаю ёш билишар:

— Зарпечак авж олмасин,
Қутилиш оғир бўлар!

У, тириклик душмани.
Бераҳм, тошбағир бўлар.

АЖАБ САВДО

Келин ойим пишқирганда,
Шўрли акам бўшашади.
Тавба, феъли-атворлари
Бир-бирига ўхшашади.

Акам роса дўқ-пўписа,
Қилар баъзан кайф ораси.
Ора йўлда чол ва кампир
Шўрли, булар овораси.

Турмушлари бузилмасин —
Деб инсофга чақиришар.
Эру хотин буни билмас,
Навбат билан бақиришар:

— Хотин бўлса, мендай бўлар,
Энди ёқмай қолибман-да.
— Бор тенгимни топай демай
Мен ғафлатда қолибман-да.

— Тенгиз ўша Норпучуқми?
Борақолинг, вақт ўтмасин...
— Борамаи ҳам бир оз шошма,
Суриштирай баланд-пастин.

— Бир-икки эр қилган эди,
Ҳали бирга турибдими?
— Сеники-чи, ў... анови, —
Йўлинг пойлаб юрибдими?

Чолу кампир кулишади,
— Э, одам бўлмай қолинглар.
Ҳолимизга қўйиб бизни,
Борар ерга йўқолинглар!

Толиб ЙЎЛДОШ.

ҲИКМАТ

● Одамлар билан хушмуомала бўлинглар. Одамларга қаттиқ қўллик қилиб, беҳаё сўзламанглар.

● Ёнаётган ўт ўтинни қандай кемирса, бировларни кўролмаслик ва ҳасадгўйлик савобларни ҳам шундай қийратади.

● Қўй баракадир, туя азиздир, отнинг ёлларига эса қиёмат кунигача яхшилик боғлаб қўйилгандир. Ходимларингиз биродарларингиздир. Уларга яхшилик қилинглар. Агар уларни қийинчиликда кўрсанглар, ёрдамлашиб юборинглар.

● Хайрли ва савобли ишлар инсонни турли ҳалокатлардан сақлайди.

● Бировдан сўраб ўзни хор қилгандан кўра ҳожатинг битмай қолгани яхшидир.

● Соясидан халқ фойдаланиб турган дарахтни кесиб юборган одамни Тангри дўзахга маҳкум этур.

● Мўмин кишиларнинг ўзаро уруш қилишлари куфрдир, сўкишлари эса фосиқликдир. Икки мўмин бир-бирлари билан уч кундан ортиқ аразлашиб юришлари дуруст эмас.

● Кимки қалбини имон учун холис ва соғлом, тилини ростгўй, ўзини хотиржам, хулқини тўғри, қулоғини тингловчи, кўзини ибрат назари билан боқувчи қилиб олган бўлса, демак, у бахтлидир.

● Эшитган ҳар бир гапини гапираверишн унинг ёлғончилигига далилдир. Ҳақимни ҳеч қолдирмай ундириб оламан, дейдиган одам, билингки, ўта бахилдир.

● Доимий равишда хусумат қилишинг сенинг гуноҳкор бўлишинг аломатидир.

ҲАР ТЎҒРИДА

УЛКАН ГУЛЧАМБАР

Копенгагендаги Тиволи боғининг 150 йиллигига одатдагича бўлмаган совға тайёрланди.

Шу муносабат билан марказий фаввора яқинида ўтказилган тантанага узунлиги 113,4 метр гулчамбар келтирилди. Байрам бошланишига оз вақт қолганлиги учун 12 безатувчи уни ўта қисқа муддатда — 8 соатда тайёрлади.

Гулчамбарга 200 мингта хризантема кетди.

ҒАЛАТИ МУҲАНДИСЛИК

Канадалик олимлар янги гулмохи яратиш устида ишламоқдалар.

У одатдаги туридан беш бор каттароқ бўлади, етилиш муддати эса уч йилга қисқаради.

Ер куррасининг бошқа томони, яъни Япониянинг Саппоро шаҳар дорилфунунида шу йўл билан янги балиқ тури яратилди. У вазни оғирроқ бўлиши билан бирга касалликларга чидамли бўлиб, парвариш қилиш даврида кам харажат кетади.

ҲИНДУЛАР КАЛИШИ

Сарлавҳани ўқиган киши ҳайрон бўлиши мумкин: ҳиндулар наҳотки калиш кийишган бўлса!

Ҳа, Амазонка дарёси ҳавзасида яшайдиган ҳиндулар оврўполиклардан анча аввал резина пойафзал кия бошлаганлар. Улар табиий каучукдан фойдаланиб, сув ўтмайдиган ковуш тикишган.

СПОРТ

ШАХМАТ

Голландиянинг Амстердам шаҳрида Макс Эйве хотирасига бағишланган анъанавий мусобақа давом этаяпти. Навбатдаги бешинчи партиядаги барча учрашувлар дуранг билан якунланди. Бунда Виктор Корчной (Швейцария) — Найжел Шорт (Англия), Валерий Салов — Анатолий Карпов, Любомир Любоевич (Югославия) — Жон ван дер Виль (Голландия), Йохан Хьяртарсон (Исландия) — Гарри Каспаров, Михаил Гуревич ва Ян Тимман (Голландия) ўзаро баҳс юритиб, очколарни бўлишиб олдилар.

Беш турдан сўнг 3,5 очко жамғарган Найжел Шорт пешқадамлик қилаяпти. Карпов, Корчной ва Саловда 3 тадан очко бор.

Мюнхенда халқаро турнир ўтказилмоқда. Тўрт турдан сўнг 3,5 очко жамғарган Геральд Хартнен (Германия) карвонбошилик қилаяпти. Американлик Ларри Кристиансен иккинчи ўринни (3 очко) эгаллаб турибди. Мамлакатимиз вакили Александр Белявский икки очкога эга.

ҚЎЛ ТЎПИ

Парижда ўсмирлар ўртасида халқаро турнир бошланди. Мамлакатимиз терма жамоаси илк учрашувда швейцариялик тенгқурларини 26:22 ҳисобида мағлубиятга учратдилар. Майдон эгалари — Франция гандболчилари греклардан устун (23:18) келдилар.

Аёллар турниридаги дастлабки учрашувлар қуйидагича тугади: СССР — Дания — 23:18. Франция — Голландия — 18:17.

ТЕННИС

Стол тенниси бўйича республика очиқ биринчилиги ниҳоясига етди. Эркаклар ўртасида уссурийсклик Руслан Галако муваффақият қозонди. Тошкентлик Александр Полегаев ва Андрей Мохов иккинчи, учинчи ўринларни эгаллашди.

Аёллар баҳсида барча совринли ўринлар пойтахтлик теннисчиларга насиб этди. Тошкентлик Светлана Мотова ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилди. Белла Шмуклер кумуш, Альбина Фарахуддинова бронза медалини қўлга киритди.

Мусобақа давомида пойтахт областидан Саодат Пўлатова, тошкентлик Татьяна Юрченко ва фарғоналик Наталья Галайдалар яхши ўйинлар кўрсатдилар.

БАСКЕТБОЛ

Тошкентнинг «Узстроймеханизация» жамоаси баскетболчилари мамлакат биринчилигидаги навбатдаги учрашувни ўз майдонларида Самаранинг «Строитель» командаси билан ўтказдилар. Ўйиннинг биринчи бўлими 48:37 ҳисобида майдон эгалари фойдасига тугади. Вакилларимиз танаффусдан сўнг ҳам ташаббускорликда ҳаракат қилиб, умумякунда 104:80 ҳисобида ғалаба қозондилар.

Табиат ва инсон

ТУЛКИ — ТУЛКИ-ДА

— Тулки овига борганмисиз? — сўраб қолди чотқоллик дўстим Олтинбек.

Болалиги тоғ ёнбағрида ўтган бу йигит билан сафар чоғида танишганмиз. Ўшанда Олтинбек ўзимиз тўхтаган шаҳар яқинидаги шовуллаган ўрмонга қараркан:

— Қандай гўзал! Ҳавосининг тозалигини қаранг, булоқ сувидек симиргинг келади. Фақат битта етишмовчилиги бор. Олмахондан бошқа жонивор кўринмайди. Ҳайвонсиз ўрмон эгасиз уйга ўхшайди. — дея бош чайқаганди.

Саёҳатдан қайтарканмиз, Олтинбек овчи кечмишларига оид ғаройиб воқеаларни қизиқарли тарзда ҳикоя қилиб берган, ўзи шифокорлик касбини танлаганига қарамасдан ота-боболан мерос бўлиб қолган бу ҳунар доимий машғулотига айланганини таъкидлаганди. Менинг ҳам овчиликка қизиқишим икковимизни янада яқинлаштирди. Сафар баҳонасида танишиб қолганимиз дўстликка айланди.

Зерикиб юрган кунларимда Олтинбек таклифи мойдек ёқди. Ўйлаб қарасам, турли-туман ҳайвонлар ва қушлар овига қизиқибману тулки тутиш билан ишим бўлмабди. Бир жиҳатдан бу ҳайвон ортидан қувлаш негадир эриш туюлар, гоҳ кечалари автомобиль йўлидан «лип» ўтиб, думини судраганича ғойиб бўладиган, эртак ва афсоналарда ҳар қандай одамни лақиллатиб кетадиган, аслида дайди итдан фарқи йўқ бу ҳайвонни назарга илмасдим. Дам олиш кунини ойнаи жаҳон олдида диққинафас ўтказгандан кўра, тулки овига бўлсаям, борганинг маъқул.

— Очиқ ҳавода яйраш учунгина келдим, — дедим Олтинбекларнинг Дўланачек қишлоғига қадам қўйганимда очиғини айтиб. — Мен ҳақиқатан ҳаваскор овчиман, лекин тулки деган махлуқингизни икки ҳатлашда мақталган ўша узун думидан тутиб оламан.

Олтинбек мириқиб кулди.

— Бўлмаса, милтиқни ташлаб кета қолайлик.

— Ихтиёрингиз, — дедим бепарвогина. Аммо дўстимнинг кулганча милтиқни елкасидан олиб, айвон устунига илаётганини кўриб қайтардим.

— Йўғ-е, ҳазиллашдим. Милтиқ — овчининг кўрки.

Мен одатдагидек табиат манзарасига суқланиб бораркаман, дўстим сўқмоқ четидаги тупроққа тикилиб қолди. Оппоқ манглайига ипдек из солган ажини чуқурлашди. Тош майдалари аралаш тупроқ узра ниманидир пайқаган бўлса керак. Буни фақат Олтинбек сингари синчков овчиларгина илғашади. Теварак-атрофимизда қанчадан-қанча сир-синоат ҳукмрон. Биз бепарвогина ўтиб бораверамиз. Шундай қобилиятли кишилар борки, ҳар бута, ҳар дарахт, оёқ остидаги хас-хашакларга қараб пинҳон сирларни ўқийдилар, тегишли хулосалар чиқарадилар. Илк бора шерик сифатида овга чиққанимиздаёқ Олтинбекнинг ана шундай камёб фазилат соҳибларидан эканлигини пайқагандим.

— Вой айёри тушмагур-ей! — Дўстимнинг пешонасидаги ажинлар ёзилди. — Ҳозиргина шу ерда экан. Чамаси бизни кўргану жуфтакни ростлаган, — сўнг жилмайди: — Ҳийлакорлигини қаранг, думини тупроққа ишқаб, изини ўчиришга урипибди.

— Шерлок Холмс бўлиб кетинг-е! — дея Олтинбек кўрсатган ерга эгилдим. Дарҳақиқат, баъзи жойларда панжасининг ўрни тушгани демасангиз, худди кимдир супурги билан атайлаб текислаб чиққандек.

— Энди қочиб қутилиб бўпсан, — дўстим ишқибозларга хос қўлини қўлига ишқади. — Сен ҳар қанча айёрлик қилиб дарахт шохида юрма, биз баргида бўламиз.

Олтинбекнинг кайфиятига қараб менинг ҳам завқим келди. Овчилик гашти шу-да ўзи. Ов дарагини топдингми, бу серташвиш дунёнинг беҳисоб ғалваларини унутасан-қўясан. Борлиғинг кўз билан қулоққа айланади.

Дўстим тулкисимон из бўйлаб кетаркан, афсусланиб дедим:

— Эсиз, итингизни бошлаб келсак бўларкан.

Олтинбек кескин бош чайқади:

— Тўғри қилганмиз. «Юпитер» тоқатсиз. Дарров вовуллаб, овни ҳуркитади.

Мен-ку, аллақачон адашган бўлардим, бахтимга шеригим ҳушёр, хиёл қийшайган кўкат япроғидан, ўрнидан қўзғатилган чўпдан, тош парчаларининг ётишидан мўлжал олиб, из қувлашда давом этарди. Ниҳоят у қўшалоқ харсанг ёнига етганда тўхтади.

— Ҳар эҳтимол деб бу ёғига чап берган, узоқдан қояга сакраган.

Олтинбек худди елкасида оғир юк кўтариб, толиққандек икки биқинига кафтини тираганича жойида тик қотди. Гўштдор ёноқларидаги кулдиргичлари ўйнади.

— Чучварани хом санабсан, шайтон! Ерга кирсанг қулоғингдан, осмонга чиқсанг оёғингдан тортиб оламан.

У шундай деркан, сакраб-сакраб, харсанглар қалашган тепаликка ўрмалади. Мен ёнбағир бўйлаб дўстимни қоралаб боравердим. Олтинбек эллик қадамларча баланддан юриб, кейин қуйига йўл солди. Чакалакзор бошланишида учрашдик. Шу заҳоти шеригим маст одамдек қаҳқаҳлади.

— Вой айёр-ей, бизни роса «чув» туширибди-ку! Қаранг, айланиб-айланиб, изини илк бор учратган жойимизга келиб қолибмиз.

— Йўғ-е!

Шундай дедиму теварак-атрофга боқдим. Тўппа-тўғри! Ана, ҳув нарида яккам-дуккам ўсган наъматак аралаш паст бўйли дўлана буталари. Биз дастлаб тўхтаган сўқмоқ қайрилишида ярми қуриган арчани кўргандим. Яна ўшанинг ёнгинасида турардик. Мен ҳам шеригимга қўшилиб кулдим.

— Ушланг қуйруғидан овсар махлуқни! — Олтинбек очиқ кўнгиллик билан менга киноя қилди.

— Тоғ тулкиси шунақа ҳийлакор бўлади шекилли? — Айбимга иқрор бўлдим.

— Биз томондагиларнинг итдан фарқи йўқ. Пахтазорларда типратикандек оёғингиз остидан ўрмалаб чиқади.

— Чиқиши мумкин, аммо уларни тутиш осонмас, — деди Олтинбек тан бергандек. — Бу ҳийлакорга шайтоннинг ўзи бас келмаса, унча-мунчани сув бўйига етаклаб бориб, суғормай қайтаради.

Олтинбек шошилмасдан милтиғини елкасидан олди. Атрофга аланглади-ю, арча чакалаклари ғуж ўсган харсанг қияликка қаратиб, ўқ узди. Тош парчалари кўчиб, тупроқ чангиди. Тепадан тарақлаб тош тушди. Икковимиз бирдан ўша ёққа қараб чопдик. Мендан ўзиб кетган ҳамроҳим йўл-йўлакай тўхтаб, иккинчи марта ўқ бўшатганида қияликдан оппоқ тош товушсиз юмалагандек кўринди. Бориб қарадиму гап нимада эканлигини тушундим. Бўйнидан яраланган тулки жонсиз ётарди.

Қойил! — дедим қадрдонимни олқишлаб. — Тулки ҳар қанча чап берсаям, қочиб қутулолмабди.

Олтинбекнинг кўзларига табассум югурди. Лекин мақтанишдан ўзини тийди.

— Овда катта кетиб бўлмайди. Буям бир омад. Аммо тан бериш керак, минг қилсаям, тулки-тулки-да!

О. ЖУМАНАЗАРОВ.

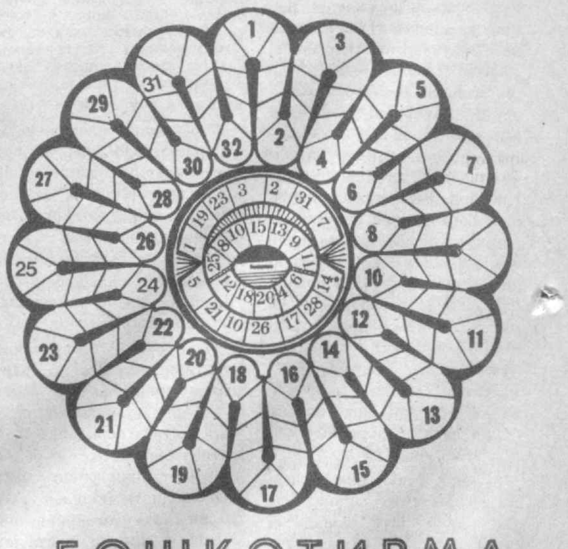

БОШҚОТИРМА

1. Йил фасли. 2. Атиргуллар оиласига мансуб хушбўй гул. 3. Ёқимли товушлар оқими. 4. Атиргулдан тайёрланадиган шарбат. 5. Достон куйловчи ижодкор. 6. Каштачиликда гул тикиш усули. 7. Пудрат тури. 8. Байрам олди. 9. Серуруғ қўл мева. 10. Меҳнат натижаси. 11. Баланд ўсувчи дарахт. 12. Синов тури. 13. Ёш ниҳол. 14. Сибирдаги ўрмон ҳудуди. 15. Сув йўли. 16. Бир турли попуклик ўсимлик. 17. Шишадан ишланган махсус жиҳоз. 18. Ўралиб ҳаракат қилувчи кучли шамол. 19. Шифобахш дорилар олинадиган ўтлар туркуми. 20. Патлари қорамтир қарғасимон қуш. 21. Ота-боболан тарқалган шажара. 22. Ўзбек халқ мақоми. 23. Интилиш, хоҳиш. 24. Юрт кезувчи. 25. Ола-була қанотли, думи узун парранда. 26. Бинонинг олд томони. 27. Дарахтнинг ёш тармоғи. 28. Мусиқа асари тури. 29. Меҳнат қуроли. 30. Ўсимлик аъзоси. 31. Ер майдонининг ўлчов бирлиги. 32. Миллий мусиқа асбоби.

Сўзлар занжирини ташкил этган ушбу бошқотирмани ҳал этганингиздан сўнг шакл марказидаги рақамларни жавобларнинг биринчи ҳарфлари билан алмаштиринг. Ундан шу кунларимизга тааллуқли ўзбек халқ мақоли ҳосил бўлади.

Ф. ОРИПОВ тузган.

Муҳаррир
Н. ЁҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 32-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-54-33, 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5366. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 20.30. Босишга топширилди— 22.45. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12